

Załącznik do Uchwały Nr 71/XI/15
Rady Gminy Przyłek
z dnia 29 grudnia 2015 r.

URZĄD GMINY W PRZYŁĘKU

PLAN ROZWOJU LOKALNEGO GMINY PRZYŁĘK NA LATA 2016 – 2024

PRZYŁĘK 2015

SPIS TREŚCI

WSTĘP	3
1. Istota i znaczenie Planu Rozwoju Lokalnego	3
2. Cel i zakres opracowania Planu Rozwoju Lokalnego	3
3. Metodyka sporządzania Planu Rozwoju Lokalnego	4
I. OBSZAR I CZAS REALIZACJI PLANU ROZWOJU LOKALNEGO	6
II. CHARAKTERYSTYKA GMINY PRZYŁĘK	7
1. Położenie	7
2. Powierzchnia	7
3. Użytkowanie gruntów	8
4. Gospodarka	9
5. Ludność	9
6. Środowisko naturalne	10
III. PROGRAMY I ZADANIA INWESTYCYJNE NA LATA 2016-2024	12
PROGRAM GOSPODARKI WODNO-ŚCIEKOWEJ	13
1.1. Aktualny stan infrastruktury wodno-kanalizacyjnej w gminie	13
1.2. Identyfikacja problemów	14
1.3. Cele realizacji programu	14
1.4. Zadania z zakresu gospodarki wodno-ściekowej	15
1.5. Wskaźniki realizacji programu	16
1.6. Spójność z innymi programami	16
2. PROGRAM ROZWOJU INFRASTRUKTURY DROGOWEJ	17
2.1. Aktualny stan infrastruktury drogowej na terenie gminy	17
2.2. Identyfikacja problemów	18
2.3. Cele realizacji programu:	18
2.4. Zadania z zakresu infrastruktury drogowej	19
2.5. Oczekiwane wskaźniki realizacji zadań z infrastruktury drogowej	19
2.6. Spójność zadań z innymi programami	20
3. PROGRAM ROZWOJU LOKALNEJ INFRASTRUKTURY SPOŁECZNEJ	21
3.1. Budowa i modernizacja bazy oświatowej	21
3.2. Budowa obiektów rekreacyjno-sportowych	24
3.3. Poprawa bezpieczeństwa publicznego	25
3.4. Budowa, adaptacja i modernizacja obiektów publicznych	27
IV. ZESTAWIENIE ZADAŃ DO REALIZACJI W LATACH 2016-2024	29
V. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	31
VI. PLAN FINANSOWY	33
1. Prognoza budżetu Gminy Przyłęk na lata 2016-2024	33
2. Wskaźniki obciążenia budżetu Gminy	34
VII. SYSTEM WDRAŻANIA	35
VIII. SPOSOBY MONITOROWANIA, OCENY I KOMUNIKACJI SPOŁECZNEJ	35
1. System monitorowania Planu Rozwoju Lokalnego	35
2. Sposoby oceny Planu Rozwoju Lokalnego	36
3. Komunikacja społeczna	36
4. Informacja i promocja	36

WSTĘP

1. Istota i znaczenie Planu Rozwoju Lokalnego

Działalność gminy - podstawowej jednostki samorządu terytorialnego, skierowana jest przede wszystkim na zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty i jej mieszkańców. Nałożone *Ustawą o samorządzie gminnym z dnia 8 marca 1990 r.* zadania własne gminy, można podzielić na sprawy związane z:

- infrastrukturą techniczną (drogi, wodociągi, kanalizacja, lokalny transport zbiorowy, itp.)
- infrastrukturą społeczną (szkoły, kultura fizyczna, ochrona zdrowia, opieka społeczna, itp.)
- porządkiem i bezpieczeństwem publicznym (ochrona przeciwpożarowa, bezpieczeństwo sanitarne, itp.)
- ładem przestrzennym i ekologicznym (gospodarka terenami, ochrona środowiska, utylizacja odpadów itp.)

Rozwiązywanie wszystkich problemów z nimi związanymi, musi odbywać się w oparciu o ukierunkowane na przyszłość decyzje bieżące, uwzględniające również ograniczoność środków finansowych znajdujących się w dyspozycji budżetu gminy.

Jedną z gwarancji zapewniających skuteczne i efektywne działanie gminy jest podejmowanie przez władze zarządzania strategicznego określającego długookresową, spójną i kompleksową politykę rozwoju Gminy.

Władze Gminy Przyłęk wychodzą naprzeciw potrzebom mieszkańców i całej Gminy. W konsekwencji zostały opracowane i przyjęte stosownymi uchwałami Rady Gminy dokumenty planistyczne:

- Strategia Rozwoju Gminy Przyłęk na lata 2007–2015;
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Przyłęk;
- Gminny Program Ochrony Środowiska. (W przygotowaniu)!
- Program gospodarki wodno-ściekowej. (W przygotowaniu)!

Plan Rozwoju Lokalnego jest narzędziem wspomagającym proces zarządzania na poziomie samorządu. Dokument ten wskazuje najważniejsze zadania inwestycyjne, które przyczyniają się do poprawy warunków życia mieszkańców gminy oraz zrównoważonego jej rozwoju. Określa cele i kierunki zaangażowania środków z funduszy strukturalnych, krajowych i własnych gminy. Jest on uzupełnieniem Strategii Rozwoju Gminy Przyłęk, gdyż przedstawia konkretne zadania inwestycyjne przyczyniające się do osiągnięcia celu głównego gminy, (którym jest zrównoważony rozwój gminy i wzrost jakości życia mieszkańców), terminy ich realizacji oraz źródła finansowania. Pozwala to dostrzec możliwości inwestycyjne, umożliwia koncentrację inwestycji, a tym samym zwiększa szybkość ich realizacji, jednocześnie zmniejszając koszty.

W Planie Rozwoju Lokalnego ujęto zadania inwestycyjne leżące w kompetencjach gminy, które mają najwyższy priorytet zarówno dla mieszkańców gminy, jak i jej władz oraz przyczyniają się do przeciwdziałaniu marginalizacji obszarów wiejskich i zrównoważonego rozwoju lokalnego, regionalnego, co rzutuje na całokształt rozwoju kraju.

2. Cel i zakres opracowania Planu Rozwoju Lokalnego

Potrzeba opracowania nowego Planu Rozwoju Lokalnego (poprzedni sporządzony był w 2007 roku) wynika:

- ze zmian horyzontu czasowego (tracą aktualność zadania zrealizowane w latach 2007-2013 zawarte w poprzednim Planie, a także przesuwa się realizacja niektórych zadań z tych lat na okres późniejszy),
- z wprowadzenia, nowych zadań i projektów,
- z konieczności doprowadzenia do spójności z unijną zasadą programowania, to jest dostosowania Planu do siedmioletniego (lata 2014-2020) okresu programowania pomocy strukturalnej UE.

Zakres Planu Rozwoju Lokalnego składa się z siedmiu rozdziałów.

W pierwszym rozdziale przedstawiony został obszar objęty Planem oraz horyzont czasowy realizacji zadań zawartych w dokumencie.

Rozdział drugi zawiera ogólną charakterystykę Gminy Przyłęk tj.: zagospodarowanie przestrzenne, liczbę ludności, stan gospodarki w gminie oraz walory środowiska przyrodniczego.

W rozdziale trzecim opisano programy i zadania inwestycyjne na lata 2016-2024. Każdy z programów zawiera następujące elementy:

- aktualna sytuacja gminy w obszarze objętym programem
- identyfikacja problemów
- cele realizacji programu
- zadania mające służyć poprawie sytuacji
- efekty realizacji zadań
- spójność z innymi programami strategicznymi.

Rozdział czwarty przedstawia źródła finansowania poszczególnych zadań z uwzględnieniem środków własnych gminy oraz dofinansowania ze środków krajowych i unijnych w poszczególnych latach realizacji zadań.

Rozdział piąty zawiera plan finansowy gminy na lata 2016-2024. W rozdziale tym przedstawiono prognozę budżetu gminy oraz wyliczono wskaźniki obciążenia budżetu w celu wykazania kondycji finansowej gminy.

W rozdziale szóstym opisano system wdrażania Planu Rozwoju Lokalnego z uwzględnieniem podmiotów zaangażowanych w realizację poszczególnych zadań.

Rozdział siódmy pokazuje sposoby monitorowania, oceny, komunikacji społecznej oraz formy promocji i informacji o realizowanych zadaniach (szczególnie dofinansowanych ze środków unii).

Plan Rozwoju Lokalnego jest komplementarny ze Strategią Rozwoju Gminy Przyłęk na lata 2007-2015, Strategią Rozwoju Powiatu Zwoleńskiego na lata 2007-2015, Strategią Rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2020 roku, Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Mazowieckiego a także z Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz innymi krajowymi Programami Operacyjnymi.

3. Metodyka sporządzania Planu Rozwoju Lokalnego

Plan Rozwoju Lokalnego jest wynikiem prac przedstawicieli Urzędu Gminy Przyłęk, Radnych Gminy, reprezentantów lokalnej społeczności oraz zespołu Agencji Zarządu Nieruchomości i Rozwoju Regionalnego (AZNiRR) w Radomiu. W powstawaniu dokumentu dużym zaangażowaniem wykazali się mieszkańcy gminy, co świadczy o szerokim otwarciu się społeczeństwa na dialog z samorządem oraz identyfikowanie się z problemami i sukcesami Gminy.

Opracowując Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Przyłęk na lata 2016-2024 kierowano się następującymi zasadami:

- zasadą partnerstwa w planowaniu, realizacji, monitorowaniu i ocenie planu rozwoju,
- zasadą zarządzania strategicznego rozwojem gminy,
- zasadą autonomii programowej planu rozwoju, przy zachowaniu zgodności z polityką spójności Unii Europejskiej,
- zasadą rozwoju zrównoważonego w wymiarze społecznym, przestrzennym i środowiskowym.

Lista zadań do realizacji powstała na podstawie analizy celów rozwoju Gminy Przyłęk, jej mocnych i słabych stron, a także szans i zagrożeń opracowanych w Strategii Rozwoju Gminy Przyłęk na lata 2007-2015. (nowa strategia w opracowaniu)

Jako najważniejsze uznano zadania, których realizacja będzie sprzyjać:

- ochronie cennych walorów i zasobów przyrodniczych;
- podniesieniu atrakcyjności inwestycyjnej gminy poprzez rozbudowę i modernizację uzbrojenia technicznego;

- poprawie powiązań transportowych gminy z otoczeniem oraz rozbudowie i modernizacji wewnątrzgminnego układu drogowego wraz z oświetleniem ulicznym;
- poprawie standardu świadczonych usług społecznych (edukacja, opieka socjalna, ochrona zdrowia, kultura, sport i rekreacja, bezpieczeństwo publiczne);

Zadania te, pogrupowane tematycznie przypisane są programom strategicznym i przyczyniają się do osiągnięcia poszczególnych celów strategicznych rozwoju gminy. Dla każdego z zadań inwestycyjnych określono ramy czasowe jego realizacji, źródła finansowania oraz spójność z programami i zadaniami zawartymi w Strategii Rozwoju Gminy Przyłęk (strategia w opracowaniu na lata 2016-2030).

* * *

Plan Rozwoju Lokalnego ma charakter otwarty, a ewentualna zmiana kolejności realizacji poszczególnych zadań będzie dostosowywana do zmieniających się warunków społeczno - gospodarczych i możliwości finansowych gminy. Zmiany wprowadzane będą uchwałami Rady Gminy.

I. OBSZAR I CZAS REALIZACJI PLANU ROZWOJU LOKALNEGO

Plan Rozwoju Lokalnego opracowany został dla gminy wiejskiej Przyłęk leżącej w powiecie zwoleńskim.

W wyniku konsultacji wyłonione zostały obszary działalności gminy, które wymagają niezwłocznej interwencji władz gminy, w celu osiągnięcia celów strategicznych rozwoju gminy. Do obszarów tych należą:

- środowisko naturalne,
- infrastruktura drogowa,
- gospodarka wodno-ściekowa,
- sfera społeczna,
- kultura.

W Planie Rozwoju Lokalnego przedstawione zostały projekty i zadania inwestycyjne, które powinny być zrealizowane w najbliższym okresie programowania i których realizacja powinna doprowadzić zarówno do poprawy warunków życia mieszkańców, jak i do zdynamizowania rozwoju społeczno-gospodarczego gminy. Należy zaznaczyć, iż zakres realizacji projektów wiąże się z możliwościami finansowymi gminy.

Dokument zawiera ogólną charakterystykę gminy oraz aktualną sytuację w obszarach interwencji niniejszego Planu, czyli infrastrukturę drogową, infrastrukturę wodno-kanalizacyjną oraz sferę społeczną i kulturalną. Przedstawione zostały zadania przyczyniające się do poprawy istniejącego stanu w danych obszarach przewidziane do realizacji w horyzoncie czasowym objętym Planem Rozwoju Lokalnego, tj. w latach 2016-2024.

II. CHARAKTERYSTYKA GMINY PRZYŁĘK

1. Położenie

Gmina Przyłęk położona jest w południowo-wschodniej części województwa mazowieckiego (w powiecie zwoleńskim), na obszarze Równiny Radomskiej, przy drodze krajowej nr 12 relacji Łódź-Radom-Lublin. Teren gminy leży w dolinie rzeki Plewki, Czerniawki i Zwoleńki w pobliżu rzeki Wisły.

Gmina graniczy z następującymi gminami:

- od północy z gminą Policzna (powiat zwoleński),
- od wschodu z gminami województwa lubelskiego: Puławy, Janowiec, Wilków,
- od południa z gminą Chotcza (powiat lipski),
- od zachodu z gminą Zwoleń (powiat zwoleński).

GMINA PRZYŁĘK NA TLE POWIATU ZWOLEŃSKIEGO

2. Powierzchnia

Tabela 1. Powierzchnia i ludność gminy Przyłęk na tle gmin powiatu zwoleńskiego.

	Powierzchnia w km ²	%	Ludność	%	na 1 km ²
Zwoleń	161	28,2%	15 363	40,7%	95
miasto	16		8 059		511
obszar wiejski	146		7 304		48
gm. Kazanów	95	16,6%	4 712	12,6%	50
gm. Policzna	112	19,6%	5 946	15,9%	52
gm. Przyłęk	131	22,9%	6 400	17,7%	48
gm. Tczów	72	12,6%	4 919	13,1%	67
Razem powiat	571	100%	37 340	100%	65

Źródło: dane na 31.XII.2014 r. – dane UG w Przyłęku.

Spośród 5 jednostek administracyjnych powiatu zwoleńskiego Gmina Przyłęk jest drugą pod względem wielkości gminą. Jej powierzchnia wynosi 131 km², co stanowi 22,9% powierzchni powiatu. Gęstość

zaludnienia w gminie Przyłęk wynosząca 48 osób/km² jest porównywalna do pozostałych gmin, (w których waha się w granicach 48-52 osób/km²) z wyjątkiem gminy Tczów - 67 osób/km². Średnia gęstość zaludnienia w powiecie wynosi ok. 65 os./km², co spowodowane jest dużą gęstością zaludnienia miasta Zwoleń. Dla porównania wskaźnik gęstości zaludnienia dla subregionu radomskiego wynosi około 104 os./km², a dla województwa mazowieckiego – około 145 os./km².

Na terenie gminy znajduje się 31 miejscowości, które tworzą 30 sołectw:

1. Andrzejów	16. Mszadla Dolna
2. Babin	17. Mszadla Nowa
3. Baryczka	18. Mszadla Stara
4. Grabów n/Wisłą	19. Okrężnica
5. Helenów	20. Pająków
6. Ignaców	21. Przyłęk
7. Kulczyn	22. Wysocin
8. Krzywda	23. Rudki
9. Lipiny	24. Stefanów
10. Lucimia	25. Szlachecki Las
11. Łągów	26. Wólka Łągowska
12. Łaguszów	27. Wólka Zamojska
13. Ławeczko Nowe	28. Złazy
14. Ławeczko Stare	29. Zamość Stary
15. Mierziączka	30. Zamość Nowy
	31. Ruda (sołectwo Wysocin)

Zagospodarowanie poszczególnych wsi w gminie tworzy różnorodne układy przestrzenne dostosowane do istniejących uwarunkowań. Najczęściej występują układy liniowe, o zabudowie mniej lub bardziej skupionej, wzdłuż istniejących ciągów komunikacyjnych. Rozproszone osadnictwo wiejskie o jednorodnej funkcji zabudowy zagrodowej pod wieloma względami stanowi bardzo nieefektywną strukturę przestrzenną. Rozproszenie osadnictwa utrudnia dostęp do infrastruktury społecznej i technicznej. Czas podróży z miejsca zamieszkania do szkoły, ośrodka zdrowia czy urzędu zwiększa się, wzrastają też koszty podróży. Efektem są m.in. problemy związane z dowozem dzieci do szkół. Dłuższe odcinki dróg wymagają większych nakładów na remonty i utrzymanie. Budowa i eksploatacja infrastruktury wodno-kanalizacyjnej i energetycznej przy małym zagęszczeniu odbiorców jest znacznie kosztowniejsza ze względu na wydłużenie niezbędnych odcinków sieci. Wyjątkowo istotną informacją rzutuującą na planowanie wszelkiego rodzaju inwestycji infrastrukturalnych (tak z zakresu infrastruktury technicznej jak i społecznej) jest fakt, iż populacja zdecydowanej większości miejscowości leżących na terenie gminy nie przekracza 300 osób. Dominującą jednostką osadniczą jest miejscowość Przyłęk, którą zamieszkuje 507 osoby. Spośród pozostałych miejscowości gminnych pierwszą, co do liczby ludności jest Łągów, liczący 516 mieszkańców, następnie: Grabów nad Wisłą (470), Lucimia (311), Babin (353), Rudki (266), Załazy (259). Razem gminę Przyłęk na 31 12 2014 r. zamieszkiwało 6400 osób.

3. Użytkowanie gruntów

Gmina Przyłęk jest gminą typowo rolniczą. Użytki rolne zajmują największy procent powierzchni gminy - 82%. Grunty orne zajmują 88,8% powierzchni użytków rolnych.

Tabela 2. Struktura użytkowania gruntów

Powierzchnia ogólna	Użytki rolne				Lasy i grunty leśne	Pozostałe grunty
	Razem	Grunty orne	Sady	Łąki i pastwiska		
	w ha					
13 089	10 730	9 530	230	970	1 520	839
	w %					
100%	82,0%	88,9%	2,1%	9,0%	11,6%	6,4%

Źródło: dane uzyskane z Urzędu Gminy w Przyłęku

Gleby w gminie Przyłęk nie są najwyższej klasy. Najlepsze jakościowo gleby klasy I, II i III stanowią zaledwie 15% gruntów rolnych, klasy IV - 44%, a pozostałe 41% to gleby klas V i VI.

4. Gospodarka

W gminie Przylęk rolnictwem trudni się około 1354 indywidualnych gospodarstw rolnych, w tym 7 gospodarstw specjalistycznych, które zajmują się produkcją chmielu i jaj konsumpcyjnych. Najwięcej jest gospodarstw, których powierzchnia wynosi 2–5 ha – stanowią one 51% ogólnej liczby gospodarstw. Na drugim miejscu są gospodarstwa o powierzchni od 5 do 10 ha – 39%. Najmniejszy procent udziału mają gospodarstwa rolne o powierzchni powyżej 10 ha – 10%.

W przeważającej części gospodarstw preferuje się tradycyjne metody upraw i hodowli. Głównymi uprawami są: zboża, warzywa i owoce (szczególnie truskawki i maliny). Kluczowe znaczenie dla gminy ma również hodowla trzody chlewnej i bydła. Nie jest to intensywne gospodarstwo nastawione wyłącznie na ilość, lecz ceniące przede wszystkim jakość produktów rolnych. Uprawy są ekologiczne, naturalne, w dużym stopniu pozbawione ingerencji nowoczesnych technik ochrony roślin.

Na terenie gminy nie ma dużych zakładów przemysłowych. Zarejestrowanych w gminie jest 138 podmiotów gospodarczych działających w sektorze handlowym, usługowym, budownictwa i transportu. Są to przeważnie firmy z sektora małych i średnich przedsiębiorstw zatrudniające do kilku osób lub mikroprzedsiębiorstwa (jednoosobowe).

Do największych podmiotów gospodarczych działających na terenie gminy należą:

- ⇒ Zakład Doświadczalny Instytutu Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa w Grabowie nad Wisłą gospodarujący na gruntach o powierzchni 106 ha (w tym łąk 12 ha);
- ⇒ Zakład Mięsny w Załazach, w którym znajduje się nowoczesna ubojnia zwierząt hodowlanych i masarnia;
- ⇒ IMPRESSJA w Załazach – Pracownia strojów ślubnych i komunijnych;
- ⇒ FOL–RUD w Rudzie, duży młyn rodzinny jeden z nielicznych na Mazowszu;
- ⇒ Gminna Spółdzielnia "Samopomoc Chłopska" w Przylęku, która zajmuje handlem artykułami spożywczymi, skupem płodów rolnych owoców i warzyw oraz zaopatruje ludność w pieczywo z własnej piekarni;
- ⇒ Przetwórnia Owocowo - Warzywna "KROKUS" w miejscowości Pajaków przetwarzająca owoce, warzywa i grzyby.

Wśród podmiotów gospodarczych znajdują się 2 stacje paliw: BP w Zamościu Starym oraz STARMAZ w Lipinach.

5. Ludność

Gminę Przylęk obecnie zamieszkuje 6400 osoby (stan na 31.12. 2014 r.) co stanowi 17,18% (tabela nr 1) ogólnej liczby ludności powiatu zwoleńskiego.

Tabela 3. Liczba ludności w gminie Przylęk w latach 2011-2014

Rok	2011	2012	2013	2014
Liczba ludności	6 496	6 436	6 396	6 400

Źródło: dane uzyskane z UG w Przylęku.

Jak wynika z powyższego liczba ludności w gminie w ostatnich latach sukcesywnie maleje. Znaczący wpływ na to zjawisko mają ruch ludności i przyrost naturalny, które rok rocznie są ujemne. W 2014 roku dane te przedstawiają się następująco:

Tabela 4. Ruch ludności na terenie gminy Przylęk w 2014 roku

Wyszczególnienie	ludność
zameldowania	55
wymeldowania	2
Saldo migracji	+ 53

Źródło: dane uzyskane z UG w Przylęku.

Tabela 5. Przyrost naturalny na terenie gminy Przyłęk w 2014 roku

	Gmina
urodzenia	69
zgony	81
Przyrost naturalny	-12

Zródło: dane uzyskane z UG w Przyłęku.

Struktura płci na terenie omawianej gminy jest względnie symetryczna i charakteryzuje się niewielką nadwyżką liczby mężczyzn. Wskaźnik feminizacji oscyluje aktualnie wokół wartości 98,1/100.

6. Środowisko naturalne

Na uwagę zasługują walory turystyczne gminy, co wynika z jej położenia w malowniczej dolinie rzeki Plewki, Zwolenki i Czerniawki oraz bezpośredniego sąsiedztwa z Wisłą. Ponadto przy rzece Plewce usytuowany jest zbiornik retencyjny z lustrem wody 13 ha. Turysta może również mile spędzić czas w miejscowości Andrzejów - Borowiec, gdzie zlokalizowany jest Rezerwat Żółwia Błotnego.

Atutami gminy Przyłęk jest brak przemysłu. Obszar ma charakter typowo rolniczy, o dużych walorach geomorfologicznych i bogatej szacie roślinnej. Największą rzeką na tym obszarze jest Zwolenka, silnie meandrująca, z prawie naturalną szatą roślinną szuwarowo-bagienną i lasem łęgowym. Wąskie dno doliny (od 0.5 do około 1 km szerokości przy ujściu rzeki) wypełnione jest torfem. Na zboczach widoczne są fragmenty tarasy nadzalewowej o wysokości względnej 2 – 3 m. Czytelność formy doliny maskują zalegające w wielu miejscach zwydmione, przewiewane piaski. Teren stanowi bogatą mozaikę wzajemnie przenikających się biotopów - wodnych, podmokłych i suchych. Siedliska wodne reprezentowane są przez wolno płynącą rzekę i zakola oraz torfianki o różnej powierzchni lustra wody. W dolinie dominują podmokłe łąki, na których prowadzi się gospodarkę ekstensywną. Miejscami występują na nich kępy zarośli wierzbowych i łozowych oraz niewielkie, olchowe lasy. Łagodnie wznoszące się piaszczyste zbocza doliny porastają suche sośniny, są tu pola uprawne i nieużytki z roślinnością kserotermiczną. Ze zwierząt występuje tu m.in. bóbr europejski, kumak nizinny czy żółw błotny. Obszar Chronionego Krajobrazu „Dolina Rzeki Zwolenki” został objęty ochroną w ramach Europejskiej Sieci Obszarów Chronionych Natura 2000.

Na terenie gminy znajdują się obszary krajobrazu chronionego, rezerваты, użytki ekologiczne, pomniki przyrody.

Rezerwat Borowiec

Został utworzony w 1990 roku dla ochrony wodno-błotno-torfowiskowych siedlisk doliny rzeki Zwolenki z charakterystycznymi dla nich zespołami roślin i zwierząt. Przedmiotem ochrony jest żółw błotny (*Emys orbicularis*), którego duża populacja znajduje się na terenie rezerwatu. Na obszarze rezerwatu zanotowano występowanie 228 gatunków roślin naczyniowych, w tym kilkanaście podlegających ochronie ścisłej lub częściowej. Rezerwat obejmuje bardzo zróżnicowany florystycznie i faunistycznie odcinek rzeki Zwolenki. Można tu zaobserwować mozaikę siedlisk i biotopów – od wodnych poprzez bagienne, podmokłe, torfowiskowe do suchych i piaszczystych. Występują grząskie zarośla olchowe i wierzbowe, torfowiska i tzw. torfianki, które w miarę wznoszenia się terenu ustępują miejsca piaskom, częściowo odkrytym, miejscami sztucznie zalesionym lub zajęтым przez uprawy rolnicze. To ogromne zróżnicowanie biotopów sprawia, że na terenie objętym ochroną rezerwatową znajduje schronienie wiele gatunków zwierząt. Rezerwat „Borowiec” wszedł wraz z otuliną do Obszaru Chronionego Krajobrazu „Dolina rzeki Zwolenki”.

Wyspy Gniazdkowskie

Fragment obszaru gminy Przyłęk swoim zasięgiem obejmie projektowany rezerwat Wyspy Gniazdkowskie, który obejmować będzie jeden z ciekawych fragmentów Wisły, największej w Europie rzeki o nieuregulowanym korycie. Liczne, piaszczyste wyspy i łąchy rozciągają się na Wiśle Środkowej od Sandomierza do Płocka. Na całym odcinku Wisły Środkowej wykryto gniazdowanie 40-50 gatunków ptaków w dość dużych populacjach.

Nadwiślański Park Krajobrazowy projektowany jest w południowo – wschodniej części gminy Przyłęk. Teren ten stanowi jeden z najcenniejszych europejskich ekosystemów rzecznych. Zgodnie z konwencją „Ramsar” o obszarach wodno-błotnych mających unikatowe znaczenie dla pactwa wodno-błotnego odcinek ten został zakwalifikowany do ochrony w skali międzynarodowej. Celem projektowanego zespołu jest zachowanie harmonijnego układu ekologicznego połączonego z walorami krajobrazowymi (głęboko wcięte

doliny Plewki i Czerniawki). Teren ten posiada naturalne predyspozycje do rozwijania funkcji turystyczno – rekreacyjnych.

Na terenie gminy znajduje się kilka użytków ekologicznych. Są to pozostałości po ekosystemach, które zasługują na ochronę. Mają one bardzo duże znaczenie dla zachowania unikatowych zasobów genowych i typów środowiskowych. Na obszarze gminy wytypowano kilka obiektów do objęcia tą formą ochrony:

Osika

Samotny zbiornik wody w otoczeniu pól oraz samotnej osiki, wzdłuż brzegu szuwar z pałki. Jest miejsce rozrodu płazów i bezkręgowców wodnych. Wśród ptaków najczęściej odwiedzających to miejsce jest kokoszka wodna.

W okresie przelotów miejsce to jest najlepszym pobytym na odpoczynek takich ptaków jak bekas kszyc, świergotek łąkowy oraz myszołów.

Kijanka

Okresowe zbiorniki wodne w dolince również okresowego cieku położone są w okolicach Grabowa. Zbiornik południowy charakteryzuje się bogatą roślinnością nadbrzeżną między innymi olchą czarną, bzm czarnym i krzewami jeżyny. Miejsce to jest bardzo dobre dla rozrodu płazów oraz licznych bezkręgowców związanych ze środowiskiem wodnym.

Tatarak

Śródpolny staw o urozmaiconej roślinności szuwarowej położony w okolicy Kulczyna. Niewielki szuwar tworzą sit, tatarak, lustro wody, które pokryte jest gęsto rzęsą drobną. W zbiorniku odpowiednie warunki do rozrodu znajdują płazy i liczne bezkręgowce wodne.

Na obszarze gminy Przyłęk wyróżniono 12 pomników przyrody, którymi są:

1. Lipy drobnolistne - 4 szt.
2. Graby - 2 szt.
3. Dęby szypułkowe - 4 szt.
4. Sosna – 1 szt. w Mierziączce
5. Wierzba - 1 szt. w Zamościu Nowym.
6. Topola - 1 szt. w Mszadli Dolnej.

Bardzo cennym przyrodniczo obiektem na terenie gminy jest Park Podworski w Grabowie nad Wisłą. Został on założony około poł. XIX w. Ogólna powierzchnia parku wynosi 8,54 ha w tym wód 0,22 ha. Park jest własnością Doświadczalnego Instytutu Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa w Puławach. Na florę składają się głównie drzewa. Można tu spotkać 19 gatunków drzew i 6 gatunków krzewów. Park najlepiej zachował się w części południowo–zachodniej. Na uwagę zasługują ślady dawnej alei lipowej i grabowej. Obok lipy drobnolistnej i graba pospolitego rosną tu także klony zwyczajne i dęby szypułkowe. Wiek starych drzew graba pospolitego wynosi około 100 lat. W parku przeważają drzewa w wieku 70–100 lat (kilka sztuk dęba szypułkowego).

Park stanowi enklawę zieleni wysokiej wkomponowanej w otaczające go grunty orne. Jest ważnym obszarem dla zachowania bioróżnorodności gminy stanowiąc przy tym część jej systemu przyrodniczego. Na jego terenie występuje wiele interesujących gatunków zwierząt. Zanotowano tu siedliska między innymi dzięcioła zielonego, kaczki krzyżówki

Największym zagrożeniem dla zachowania walorów przyrodniczych gminy Przyłęk są zanieczyszczenia wód Zwolenki i innych drobniejszych zbiorników wodnych na tym terenie. Swoistym niebezpieczeństwem dla zachowania bioróżnorodności jest zarastanie nieużytków łąkowych i pastwisk przez roślinność krzewiastą i drzewa powodujące ograniczony rozwój gatunków łąkowych.

III. PROGRAMY I ZADANIA INWESTYCYJNE NA LATA 2016-2024

Proces planowania rozwoju gminy polega przede wszystkim na ustaleniu, w jakim kierunku ma zmierzać gmina w ciągu następnych kilku lat. Misja Gminy Przyłęk - „Gmina Przyłęk najlepszym miejscem na inwestycje i rozwój przedsiębiorczości rolniczej, gwarantująca swoim mieszkańcom wysoki standard życia, otwarta dla przybyszów spragnionych bliskości z naturą” jest głównym celem wyznaczonym do osiągnięcia przez Gminę w najbliższych latach. Cel ten będzie możliwy do realizacji dzięki dobrze rozwiniętej infrastrukturze technicznej i społecznej oraz działaniom skierowanym na ochronę środowiska naturalnego.

Poniżej przedstawiono programy i projekty inwestycyjne zaplanowane do realizacji przez Urząd Gminy w Przyłęku w horyzoncie czasowym objętym Planem Rozwoju Lokalnego tj. w latach 2016 – 2024.

1. Program gospodarki wodno-ściekowej
2. Budowa infrastruktury drogowej
3. Doskonalenie infrastruktury społecznej
 - budowa i modernizacja bazy oświatowej
 - budowa obiektów sportowych
 - poprawa bezpieczeństwa
 - budowa, adaptacja i modernizacja obiektów publicznych,
 - budowa Gminnej Biblioteki Publicznej jako Centrum Kulturalnym Gminy Przyłęk,
 - budowa instalacji OZE (kolektory słoneczne, ogniwa fotowoltaiczne, pompy ciepła, kotły na biomasę).

Wyżej zaprezentowane programy zawierają projekty i zadania, które będą realizowane w latach 2016 – 2024. Pełna realizacja tych programów możliwa jest przy udziale dofinansowania ze środków krajowych oraz z funduszy unijnych w ramach odpowiednich programów operacyjnych.

Wybór zadań do realizacji w poszczególnych programach jest decyzją przemyślaną, przeanalizowaną i skalkulowaną przez władze gminy, społeczeństwo lokalne reprezentowane przez członków Rady Gminy oraz osoby zainteresowane rozwojem gminy.

PROGRAM GOSPODARKI WODNO-ŚCIEKOWEJ

1.1. Aktualny stan infrastruktury wodno-kanalizacyjnej w gminie

Obecna sieć wodociągowa obsługująca miejscowości gminy wynosi 154,79 km, a liczba przyłączy – 1482 sztuk. Sieć wodociągowa na 100 km² wynosi 128,0 km.

W gminie ok. 50 osób nie ma dostępu do sieci wodociągowej, tj. niespełna 1% mieszkańców. Można przyjąć, że gmina zakończyła proces wodociągowania w 100% zaspakajając potrzeby mieszkańców w dostęp do wody z sieci wodociągowej.

Tabela 6. Sieć wodociągowa na terenie gminy Przyłęk

Lp.	miejscowości	długość sieci w mb	ilość przyłączy
1.	Lucimia	6 200	83
2.	Baryczka	4 856	44
3.	Załazy	2 200	63
4.	Łągów	9 500	102
5.	Rudki	10 245	95
6.	Szlachecki Las	1 460	29
7.	Wólka Łagowska	6 100	27
8.	Pająków	3 100	37
9.	Łaguszów	6 700	49
10.	Mszadla Stara	11 400	81
11.	Mszadla Dolna	5 400	46
12.	Mszadla Nowa	3 900	42
13.	Kulczyn	1 900	16
14.	Przyłęk	11 100	102
15.	Lipiny	2 400	45
16.	Krzywda	4 700	35
17.	Andrzejów	5 898	53
18.	Grabów	6 700	59
19.	Zamość Stary	6 200	40
20.	Zamość Nowy	3 100	23
21.	Wólka Zamojska	1 600	17
22.	Okrężnica	6 900	66
23.	Babin	8 800	88
24.	Stefanów	2 800	48
25.	Mierziączka	3 300	46
26.	Wysocin	3 700	28
27.	Ruda	800	12
28.	Ławeczko Nowe	1 919	22
29.	Ławeczko Stare	7 831	46
30.	Ignaców	2 757	18
31.	Helenów	1 324	20
Razem		154 790	1 482

Źródło: dane z Urzędu Gminy w Przyłęku

Gmina zaopatrywana jest w wodę z następujących ujęć wody:

- w Załazach o wydajności 2850 m³/dobę, wybudowane w 1997 roku, zaopatrujące miejscowości: Grabów, Zamość Stary, Zamość Nowy, Wólka Zamojska, Załazy, Łągów, Wólka Łagowska, Pająków, Łaguszów, Mszadla Stara, Mszadla Dolna, Mszadla Nowa, Kulczyn, Ignaców, Helenów, Ławeczko Nowe, Ławeczko Stare,

- w Lipinach o wydajności 884 m³/dobę, wybudowane w 2001 roku, zaopatrujące miejscowości: Przyłęk, Lipiny, Krzywda, Andrzejów, Okrężnica, Babin, Ruda, Wysocin, Stefanów, Mierzączka, Szlachecki Las, Rudki, Baryczka, Lucimia.

Na terenie gminy nie funkcjonują zbiorowe, komunalne systemy odprowadzania i oczyszczania ścieków bytowo-gospodarczych.

Szacuje się, że na terenie gminy istnieje około 1080 zbiorników bezodpływowych, które systematycznie, w ramach potrzeb należy opróżniać. Zbiorniki te w większości nie spełniają norm zbiorników bezodpływowych, a ich usytuowanie nie jest zgodne z obowiązującymi przepisami prawa budowlanego. Dlatego też istnieje pilna potrzeba rozwiązania tej sytuacji poprzez budowę sieci kanalizacyjnej, budowę oczyszczalni ścieków, budowę przyzgodowych oczyszczalni ścieków.

1.2. Identyfikacja problemów

- konieczność dokończenia wodociągowania terenu gminy,
- brak sieci kanalizacyjnej na terenie całej gminy,
- rozproszona zabudowa, która stwarza konieczność budowy przydomowych oczyszczalni ścieków,
- brak własnych terenów pod budowę oczyszczalni,
- niska świadomość ekologiczna mieszkańców wsi (nieszczelne szamba powodujące zanieczyszczenie wód gruntowych).

1.3. Cele realizacji programu

- Poprawa warunków życia mieszkańców
- Stworzenie lepszych warunków do rozwoju przedsiębiorczości
- Ochrona środowiska przyrodniczego
- Poprawa warunków dla rozwoju rolnictwa, turystyki, agroturystyki
- Poprawa stanu zasobu wód
- Skanalizowanie całego obszaru gminy
- Likwidacja szamb i wywożenia nieczystości „na dziko”

Dokończenie wodociągowania i budowa infrastruktury kanalizacyjnej powinna być priorytetem dla samorządu, ponieważ poprawa sytuacji w tej dziedzinie przybliży osiągnięcie wszystkich celów strategicznych – wpływa na standard życia mieszkańców, ułatwia rozwój nowoczesnego, ekologicznego rolnictwa, umożliwia tworzenie nowych przedsiębiorstw i podnosi zainteresowanie terenami pod inwestycje mieszkaniowe, rekreacyjne i gospodarcze.

Program ten ma duże znaczenie zarówno dla społeczności lokalnej, przedsiębiorców, rolników, turystów, jak również dla ochrony środowiska.

Bardzo ważnym zadaniem samorządu gminnego jest ochrona środowiska i zapewnienie podstawowych usług dla gospodarki i ludności wiejskiej. Do działań prowadzących do zrealizowania tych zamierzeń należą przede wszystkim: rozbudowa sieci kanalizacyjnej, budowa oczyszczalni ścieków, budowa przyzgodowych oczyszczalni ścieków.

Przewiduje się, że działania te przyczynią się do rozwiązywania podstawowych problemów ochrony środowiska na terenach wiejskich, a pośrednio służyć będą poprawie jakości wód i powierzchni ziemi. Podstawowe pozytywne oddziaływania związane będą z wprowadzeniem rozwiązań, które pozwolą ludności obszarów wiejskich na zgodne z przepisami gospodarowanie ściekami.

W wyniku realizacji programu nastąpi poprawa stanu środowiska naturalnego i standardu życia mieszkańców oraz stworzone zostaną korzystne warunki dla rozwoju przedsiębiorstw działających zgodnie z zasadami poszanowania środowiska. Realizacja projektów przyczyni się do osiągnięcia standardów w za-

kresie ochrony środowiska zawartych w Dyrektywach Unii Europejskiej przeniesionych na grunt polskiego prawa. Polepszeniu ulegnie jakość powietrza, wód i gleby, co przełoży się na wzrost zadowolenia mieszkańców i rozwój turystyki w regionie. Nastąpi wzrost świadomości ekologicznej i rozwój przedsiębiorczości.

1.4. Zadania z zakresu gospodarki wodno-ściekowej

Lp.	Nazwa zadania	Okres realizacji	Wartość ogółem
1.	Dokończenie wodociągowania (Przysiółki)	2016-2021	120 000
2.	Przebudowa hydroforni w Załazach i Lipinach	2016-2019	1 640 000
3.	Budowa oczyszczalni ścieków w Łagowie.	2021-2022	3 000 000
4.	Budowa oczyszczalni ścieków w Przyłęku.	2023-2024	3 500 000
5.	Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków w miejscowościach o zabudowie rozproszonej	2016--2019	4 005 000
6.	Budowa sieci kanalizacyjnej w miejscowościach: Łągów, Załazy, Zamość Stary i Nowy, Wólka Zamojska, Grabów nad Wisłą, Pająków, Wólka Łagowska, Łaguszów, Helenów, Ignaców, Ławeczko Nowe, Ławeczko Stare, Mszadla Stara, Mszadla Dolna, Mszadla Nowa, Kulczyn.	2025-2030	9 000 000
7.	Budowa sieci kanalizacyjnej w miejscowościach: Przyłęk, Krzywda, Rudki, Baryczka, Szlachecki Las, Andrzejów, Lucimia, Lipiny, Okrężnica, Stefanów, Babin, Mierziączka, Wysocin, Ruda.	2025-2030	14 500 000
	Razem	2016-2024	35 765 000

Budowa sieci kanalizacyjnej podzielona została na dwa etapy.

Pierwszy, którego realizacja będzie prowadzona w latach 2021-2022 obejmuje budowę kolektora sanitarnego w miejscowościach Łągów, Załazy, Zamość Stary i Nowy, Wólka Zamojska, Grabów nad Wisłą, Pająków, Wólka Łagowska, Łaguszów, Helenów, Ignaców, Ławeczko Nowe, Ławeczko Stare, Mszadla Stara, Mszadla Dolna, Mszadla Nowa, Kulczyn oraz oczyszczalni ścieków w Łagowie.

Drugi etap to budowa sieci kanalizacyjnej w miejscowościach Przyłęk, Krzywda, Rudki, Baryczka, Szlachecki Las, Andrzejów, Lucimia, Lipiny, Okrężnica, Stefanów, Babin, Mierziączka, Wysocin, Ruda z oczyszczalnią ścieków w miejscowości Przyłęk. Realizowany będzie w latach 2023-2024.

Na terenie gminy, gdzie rozproszona zabudowa nie pozwala, ze względu na zbyt wysokie koszty, na budowę zbiorczej sieci kanalizacyjnej postanowiono realizować Projekt „Budowy przyzagrodowych oczyszczalni ścieków”.

W wielu miejscach gminy Przyłęk istnieje rozproszona zabudowa. W miejscowościach tych proponuje się zastosowanie przydomowych oczyszczalni ścieków. Przydomowe oczyszczalnie ścieków przy właściwej eksploatacji gwarantują osiągnięcie wymaganego stopnia oczyszczenia ścieków oraz umożliwiają odprowadzenie ścieków do wody lub do gruntu. Możliwe jest zastosowanie oddzielnych oczyszczalni ścieków dla każdego domu lub oczyszczalni wspólnej dla kilku domów położonych niedaleko siebie. Pomimo niewielkich ilości ścieków odprowadzanych z pojedynczych domów, nieoczyszczenie ich powoduje bardzo poważne zagrożenie zarówno dla wód powierzchniowych i podziemnych oraz dla gleby. Ścieki z pojedynczych gospodarstw wymagają takiego samego oczyszczenia, jak ścieki pochodzące z większych skupisk ludności. Urządzenia do unieszkodliwiania ścieków z pojedynczych domów to zminiaturyzowane oczyszczalnie ścieków, w których realizowane są takie same procesy technologiczne jak w dużych zbiorczych oczyszczalniach ścieków.

Pełna realizacja przedstawionego programu inwestycyjnego pozwoli na poprawę usług komunalnych (związanych z dostarczaniem wody, odprowadzaniem i oczyszczaniem ścieków) świadczonych mieszkańcom gminy Przyłęk, zapewni poprawę stanu środowiska naturalnego i umożliwi dalszy rozwój gminy.

1.5. Wskaźniki realizacji programu

Produkty:

- długość wybudowanej sieci wodociągowej (km),
- ilość przyłączy wodnych (szt.),
- długość wybudowanej sieci kanalizacyjnej (km),
- ilość przyłączy kanalizacyjnych (szt.),
- nowo wybudowane oczyszczalnie ścieków (szt.),
- wybudowane przyzagrodowe oczyszczalnie ścieków (szt.).

Rezultaty:

- zwiększenie ilości osób korzystających z kanalizacji (szt.),
- ilość ścieków odprowadzanych i/lub oczyszczonych (w m³/m-c),
- ilość zlikwidowanych szamb (szt.),
- całkowite uzbrojenie terenu gminy w infrastrukturę wodno-ściekową,
- obniżenie kosztów związanych z wywozem ścieków,
- zminimalizowanie ilości nieoczyszczonych ścieków przedostających się do wód gruntowych i gleby.

Oddziaływanie:

- poprawa jakości życia mieszkańców,
- poprawa stanu środowiska naturalnego, jakości wód powierzchniowych,
- rozwój gospodarczy gminy (rozwój agroturystyki, turystyki, ekologicznego rolnictwa - nowe miejsca pracy),
- zwiększenie atrakcyjności gminy dla potencjalnych inwestorów oraz turystów.

1.6. Spójność z innymi programami

- Strategia Rozwoju Gminy Przyłęk na lata 2007-2015 *Cel strategiczny II - Rozbudowa i modernizacja infrastruktury technicznej, cel operacyjny - Skuteczne zarządzanie systemem gospodarki wodno-ściekowej*;
- Gminny Program Gospodarki Wodno-Ściekowej;
- Gminny Program Ochrony Środowiska;
- Strategia Rozwoju Powiatu Zwoleńskiego na lata 2016-2022 - *Cel strategiczny 7 - Rozwój infrastruktury komunikacyjnej i technicznej*;
- Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2020 roku - *cel strategiczny - Zwiększenie konkurencyjności regionu w układzie międzynarodowym, cel pośredni 4 - Aktywizacja i modernizacja obszarów pozametropolitalnych, kierunek działań: 4.2. - Wzmocnienie potencjału rozwojowego ośrodków subregionalnych i małych miast, 4.3 - Wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich*;
- Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego – *priorytet IV - Środowisko, zapobieganie zagrożeniom i energetyka*;
- Program Rozwoju Obszarów Wiejskich – *Oś 3 – Jakość życia na obszarach wiejskich i różnicowanie gospodarki wiejskiej; Działanie – Podstawowe usługi dla gospodarki i ludności wiejskiej*;

2. PROGRAM ROZWOJU INFRASTRUKTURY DROGOWEJ

2.1. Aktualny stan infrastruktury drogowej na terenie gminy

Sieć dróg na terenie gminy jest wystarczająca, jednakże ich stan techniczny nie jest najlepszy.

Przez teren gminy przebiega tylko jedna droga krajowa nr 12 (połączenie wschód-zachód łączące Lublin z Łodzią) na długości 7,3 km. Ma ona bardzo duże znaczenie dla gminy, gdyż łączy ona gminę z zewnętrznym układem komunikacyjnym o znaczeniu międzynarodowym.

Przez obszar gminy przebiega 13 dróg powiatowych o łącznej długości 65,199 km.

Tabela 7. Wykaz dróg powiatowych przebiegających przez gminę Przylęk

Numer drogi (stary)	Numer drogi	Nazwa drogi	Długość dróg (km)
34-565	4522W	Załaty - Zamość	1,895
34-538	4505W	Policzna - Chechły – do drogi nr 12	1,106
34-564	4521W	Szczęście-Babin	3,797
34-566	4523W	Polesie - Wólka Łagowska	2,444
34-567	4524W	Pająków - Ławeczko Stare gr. w. (Janowiec)	8,120
34-569	4526W	Łagów - Przylęk	7,063
34-570	4527W	Nowa Zielonka - Łaguszów	9,519
34-571	4528W	Zwoleń – Baryczka - gr. w. (Janowiec)	13,733
34-572	4529W	Jasieniec Solecki - Mierziączka	1,475
34-573	4530W	Babin - Stara Tymienica	3,400
34-574	4531W	Lipiny – Lucimia	7,847
34-578	1937W	Chotcza Górna – Lucimia - pow. (gm. Janowiec)	4,800
		Razem:	65,199

Źródło: dane z Powiatowego Zarządu Dróg w Zwoleniu

Powiązania wewnętrzne gminy zapewniają drogi gminne, których na terenie gminy jest 35 o łącznej długości 117,154 km. Drogi te stanowią połączenia wewnętrzne gminy. W układzie komunikacyjnym wyróżniamy również drogi gminne dojazdowe o łącznej długości 34 km, które uzupełniają układ drogowy w zakresie obsługi zespołów zabudowy i obiektów usytuowanych poza systemem pozostałych dróg gminnych.

Tabela 8. Wykaz dróg gminnych

Nr drogi	Nazwa drogi	łączna długość w km	dł. utwardzona w km
G301W	Załaty – granica gminy	1,381	0,685
G302W	Łagów - Karczonki	2,027	2,070
G303W	Grabów - Mierziączka	1,770	1,770
G304W	Krzywda – granica gminy	2,934	1,378
G305W	Łaguszów – granica gminy	2,747	2,747
G306W	Szlachecki Las - Andrzejów	2,035	0
G307W	Baryczka – Ławeczko Stare – Helenów – granica gminy	7,285	2,880
G308W	Wysocin - Ruda	3,455	2,435
G309W	Wólka Zamojska – Okrężnica – Ruda	7,234	6,734
G310W	Łaguszów – Mszadla Nowa – Andrzejów – Borowiec	11,950	6,037
G311W	Mszadla Stara – Mszadla Dolna	4,917	4,917
G312W	Przylęk – Kulczyn	2,198	0
G313W	droga przez Przylęk	2,439	2,010
G314W	Wólka Zamojska – Kulczyn	2,394	0,596
G315W	Przylęk – Przylęk	1,983	1,983
G316W	Przylęk – Przylęk Kolonia	2,040	1,500
G317W	Mszadla Nowa – Rudki	4,613	0,800
G318W	Łagów – Załaty	4,659	4,659
G319W	Mszadla Dolna – Mszadla Nowa – Wólka Przylęcka	3,618	0,400

G320W	Przyłęk – Lipiny	0,529	0
G321W	Babin – Kolonia Babin	5,261	5,060
G322W	Ignaców – Ławeczko Stare (droga powiatowa)	2,814	1,150
G323W	Grabów Nowy – Celestynów	1,536	1,536
G324W	od drogi nr 12 – Zamość Stary	1,588	1,588
G325W	Andrzejów – granica gminy	1,773	0
G326W	droga przez Lucimię	2,919	2,919
G327W	Zamość Stary - Stefanów	3,650	2,750
G328W	Wólka Zamojska -Mszadla Dolna – granica gminy	9,877	2,005
G329W	Szlachecki Las – Rudki	5,926	5,020
G330W	Lucimia – granica gminy	1,612	1,612
G331W	Ignaców – Ławeczko Nowe	4,317	4,317
G332W	od drogi P4531W - Borowiec	1,619	1,619
G333W	Mszadla Nowa - Kulczyn	0,968	0
G334W	Andrzejów - Pomysłów	1,131	0
	Razem	117,154	73,177

Źródło: dane z UG w Przyłęku

Jak wynika z powyższego zestawienia na ogólny stan dróg gminnych, których długość wynosi prawie 117,154 km składa się 73,177 km dróg utwardzonych. Reszta dróg to drogi o nawierzchni nieutwardzonej. Celem samorządu gminy jest sukcesywne zastępowanie nawierzchni gruntowej na asfaltowo-bitumiczną, które to zadania zamierza zrealizować w najbliższych latach. Niezbędna z punktu widzenia potrzeb jest również budowa: tras dojazdowych do gospodarstw i posesji, dróg wewnętrznych, parkingów, chodników wzdłuż dróg w każdej wsi oraz oświetlenia ze szczególnym uwzględnieniem zorganizowania bezpiecznej drogi dla dzieci i młodzieży do szkół.

2.2. Identyfikacja problemów

- utrudniony dostęp mieszkańców z niektórych miejscowości gminy do podstawowych usług publicznych,
- zły dojazd do pól,
- szybsza amortyzacja pojazdów,
- degradacja środowiska naturalnego (duże zużycie paliwa, wycieki oleju do gleby, duża emisja spalin),
- brak dostatecznego i całonocnego oświetlenia drogowego, co stanowi zagrożenie bezpieczeństwa zarówno kierowców, jak i pieszych,
- brak miejsc parkingowych, co powoduje tarasowanie dróg,
- konieczność budowy dalszych dróg gminnych o utwardzonej powierzchni oraz wcześniej wybudowanych ich gruntownych remontach.

2.3. Cele realizacji programu:

- Poprawa warunków życia mieszkańców;
- Ułatwienie transportu;
- Ułatwienie dojazdu dzieci do szkół;
- Poprawa bezpieczeństwa drogowego;
- Rozwój przedsiębiorczości;
- Zwiększenie atrakcyjności turystycznej, gospodarczej i inwestycyjnej;
- Dostępność komunikacyjna miejscowości z obszaru gminy;
- Poprawa estetyki wsi;
- Ochrona środowiska naturalnego;
- Przeciwdziałanie marginalizacji społecznej i ekonomicznej gminy.

Uzasadnienie

Modernizacja infrastruktury drogowej jest niezbędna dla poprawy życia mieszkańców gminy. Zniesie bariery hamujące rozwój dochodowych inwestycji oraz w dużym stopniu przyczyni się do rozwoju turystyki i ochrony środowiska naturalnego. Niniejsze działania są skierowane na rozbudowę i modernizację sieci dróg niezbędnych do rozwoju gospodarczego i społecznego poprzez m.in.: udostępnienie nowych i zwiększenie atrakcyjności istniejących terenów inwestycyjnych, wzmocnienie w zakresie rozwoju zasobów ludzkich i polityki społecznej poprzez poprawę mobilności i warunków podróżowania oraz stworzenie nowych możliwości w zakresie zatrudnienia.

Życie mieszkańców gminy Przyłęk w dużej mierze uzależnione jest od dostępu do miejscowości, gdzie znajdują się usługi publiczne. Należy zaliczyć do nich: szkolnictwo, rozszerzone usługi medyczne, placówki kultury, banki, miejsca pracy itp. Najlepsze warunki życia mają mieszkańcy miejscowości położonych najbliżej ośrodka miejskiego, znacznie gorsze mieszkańcy oddalonych wsi. W celu wyrównania szans mieszkańców w dostępie do usług bardzo duże znaczenie odgrywa jakość dróg umożliwiających dogodny dojazd do miasta.

Ponadto sieć dróg znajdujących się na terenie gminy umożliwia przemieszczanie się mieszkańców do sklepów, kościoła, ośrodka zdrowia, gminnej biblioteki publicznej, a przede wszystkim dojazd dzieci do szkół. Dlatego niezbędne jest podejmowanie inwestycji związanych z budową i modernizacją dróg gminnych oraz powiatowych znajdujących się w granicach gminy, których stan techniczny powinien być dobry ze względu na bezpieczeństwo mieszkańców a w szczególności dzieci. Ważna ze względów bezpieczeństwa obywateli jest również infrastruktura drogowa, m.in. oświetlenie dróg, chodniki.

2.4. Zadania z zakresu infrastruktury drogowej

Program - Budowa infrastruktury drogowej – składa się z projektów dotyczących poprawy standardu i jakości dróg gminnych w poszczególnych miejscowościach gminy, budowy mostów, modernizacji oświetlenia drogowego (wymiana żarówek na energooszczędne), budowy parkingów i chodników.

2.5. Oczekiwane wskaźniki realizacji zadań z infrastruktury drogowej

Produktami będącymi efektem ww. zadań będą:

- długość nowo wybudowanych dróg o nawierzchni utwardzonej (km),
- wybudowane mosty (szt.),
- zmodernizowane oświetlenie uliczne (szt.),
- powierzchnia nowo wybudowanych parkingów (m²),
- długość wybudowanych chodników (mb).

Wśród rezultatów należy wymienić:

- powierzchnia terenów dostępnych w efekcie realizacji programu (ha),
- zmniejszenie liczby wypadków i kolizji drogowych (%),
- skrócenie czasu podróży,
- zwiększenie ilości dróg o nawierzchni utwardzonej (%),
- ilość osób korzystających z nowo wybudowanych dróg,
- zmniejszenie emisji spalin,
- zmniejszenie emisji hałasu,
- ułatwienie transportu,
- łatwiejszy dojazd do pól,
- obniżenie kosztów energetycznych (PLN).

Oddziaływanie efektów wdrożenia ww. zadań będzie przejawiać się w następujący sposób:

- ♦ poprawa jakości życia mieszkańców,
- ♦ poprawa bezpieczeństwa jazdy i bezpieczeństwa pieszych,

- ♦ zwiększenie dostępności obszaru gminy,
- ♦ poprawa stanu środowiska naturalnego (mniejsza emisja spalin),
- ♦ rozwój przedsiębiorczości, rolnictwa i turystyki,
- ♦ usprawnienie komunikacji,
- ♦ wzrost zainteresowania inwestorów lokowaniem działalności na terenach posiadających dobry dojazd.

2.6. *Spójność zadań z innymi programami*

- Strategia Rozwoju Gminy Przyłęk na lata 2007-2015 *cel strategiczny II - Rozbudowa i modernizacja infrastruktury technicznej, cel operacyjny: Budowa i modernizacja infrastruktury drogowej;*
- Strategia Rozwoju Powiatu Zwoleńskiego na lata 2016-2022 - *cel strategiczny 7 - Rozwój infrastruktury komunikacyjnej i technicznej;*
- Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego – *priorytet III - Regionalny system transportowy;*
- Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2020 roku - *cel strategiczny - Poprawa spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej regionu w warunkach zrównoważonego rozwoju; cel pośredni 4 - Aktywizacja i modernizacja obszarów pozametropolitalnych; kierunek działań 4.1 - Poprawa dostępności komunikacyjnej i transportu w regionie, w tym lotnictwa cywilnego, 4.3 - Wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich.*

3. PROGRAM ROZWOJU LOKALNEJ INFRASTRUKTURY SPOŁECZNEJ

Jednym z głównych wyznaczników atrakcyjności i konkurencyjności regionu, wpływających na jakość życia jego mieszkańców, jest odpowiednio rozwinięta, dostosowana do potrzeb oraz spełniająca standardy Unii Europejskiej infrastruktura społeczna.

Sfera społeczna obejmuje szereg obszarów dotyczących bezpośrednio mieszkańców gminy i wpływających na poziom ich życia. Należą do nich m.in. bezpieczeństwo mieszkańców, pomoc społeczna, oświata, usługi publiczne świadczone przez gminę, opieka zdrowotna, kultura, sport itp.

3.1. Budowa i modernizacja bazy oświatowej

Aktualna sytuacja w gminie w zakresie oświaty

Sieć placówek oświatowych na terenie gminy tworzy 6 szkół w tym 4 szkoły podstawowe oraz 2 gimnazja. Są to: Publiczna Szkoła Podstawowa w Babinie, Publiczna Szkoła Podstawowa im. H. Mirosławskiej w Grabowie nad Wisłą, Publiczna Szkoła Podstawowa im. ppłk. AK Józefa Pawłaka „Brzozy” w Łaguszowie, Publiczna Szkoła Podstawowa w Mszadli Starej, Publiczne Gimnazjum w Przyłęku i Publiczne Gimnazjum w Wólce Zamojskiej im. Kpt. pilota M. Sędzielowskiego.

Lp.	Placówka oświatowa	Liczba miejsc	Liczba uczniów	Ilość etatów nauczycielskich	Ilość etatów pracowników administracyjnych	Liczba izb lekcyjnych
1.	Publiczne Gimnazjum w Przyłęku	280	172	20	4	13
2.	Publiczne Gimnazjum w Wólce Zamojskiej	164	118	13	1,5 + 4x 0,5 etatu palacze	7
	Razem gimnazja	444	290	33	7,5	20
3.	Publiczna Szkoła Podstawowa w Babinie	240	177 + 32 „0”	20	5,5 (7 osób)	9
4.	Publiczna Szkoła Podstawowa w Łaguszowie	140 + 25 „0”	112 + 16 „0”	13	3 (4 osoby) + 4 x 0,5 etatu palacze	9
5.	Publiczna Szkoła Podstawowa w Mszadli Starej	100 + 18 „0”	71 + 13 „0”	10 na cały etat, 1 - 1/2 etatu, 2 dopełniających etat innej szkoły	2,5	7
6.	Publiczna Szkoła Podstawowa w Grabowie nad Wisłą	160	105+ 10 „0”	12	2	9
	Razem szkoły podstawowe	640 + 43 „0”	465 + 71 „0”	55 + 3	9,5	34
	OGÓLEM	1 127	826	91	17	54

W gminie do szkół uczęszcza ogółem 826 uczniów. Do szkół gimnazjalnych – 290, do szkół podstawowych 536 uczniów (w tym 71 w „0”). W PSP uczniowie realizują naukę w 33 oddziałach (w tym w kl. „0” - 5 oddziałów), w PG uczniowie realizują naukę w 14 oddziałach.

Do szkół dowożonych jest ponad 580 uczniów. Dojazdy realizowane są autobusem szkolnym oraz przez 5 przewoźników zewnętrznych.

Jak wynika z powyższych danych liczba miejsc w szkołach jest wystarczająca dla potrzeb gminy. Z uwagi na niż demograficzny w ostatnich latach nie zachodzi potrzeba tworzenia nowych obiektów oświa-

towych. Jedynie Publiczne Gimnazjum w Przyłęku posiada salę gimnastyczną o wymiarach 12 m x 6 m. PSP W Babinie i PG w Przyłęku posiadają boiska wielofunkcyjne, ogólnodostępne ze sztucznej nawierzchni. Boiska trawiaste posiadają PSP w Mszadli Starej i PG w Wólce Zamojskiej.

Wszystkie placówki oświatowe na obszarze gminy wyposażone są w sale informatyczne i pełny dostęp do internetu.

Identyfikacja problemów

- bardzo duża liczba dzieci dowożonych do szkół,
- nie wszystkie szkoły posiadają sale gimnastyczne,
- PG w Wólce Zamojskiej posiada jeszcze ogrzewanie węglowe.

Cele realizacji projektu:

- Podniesienie jakości procesu edukacyjnego;
- Dostosowanie obiektów szkolnych do standardów europejskich;
- Poprawa warunków nauki i pracy nauczycieli;
- Stworzenie dogodnych warunków dla rozwoju fizycznego dzieci i młodzieży;
- Zmniejszenie kosztów utrzymania placówek oświatowych;
- Ochrona środowiska (dzięki budowie w PG w Wólce Zamojskiej kotłowni olejowej);
- Propagowanie zdrowego stylu życia.

Uzasadnienie

Aby zapewnić młodzieży szkolnej prawidłowy rozwój fizyczny niezbędne jest stworzenie warunków do prawidłowego wykorzystania lekcji wychowania fizycznego. Bez odpowiedniej bazy lokalowej w postaci sal gimnastycznych program edukacyjny nie może być w pełni zrealizowany. Budowa sal gimnastycznych jest dość kosztownym przedsięwzięciem dla samorządu gminnego. Dlatego za priorytetowe zadania uznano budowę sal gimnastycznych przy Publicznej Szkole Podstawowej w Babinie (która jest największą placówką oświatową na terenie gminy) oraz przy Publicznym Gimnazjum w Wólce Zamojskiej (do tego gimnazjum uczęszczają dzieci z terenu gminy, które w szkole podstawowej nie miały możliwości odbywania zajęć z wychowania fizycznego w przystosowanych do tego celu obiektach). Możliwość dofinansowania ze środków unijnych budowy tego typu obiektów stwarza duże szanse dostosowania rozwoju dzieci i młodzieży z terenów wiejskich do poziomu miejskiego.

Oczekiwane wskaźniki realizacji programu

Ułatwienie dostępu do edukacji i poprawa jej warunków szczególnie na obszarach słabiej rozwiniętych wpłynie na podniesienie jakości kształcenia, co w efekcie spowoduje wzrost poziomu wykształcenia mieszkańców i wyrównanie różnic regionalnych.

Realizacja projektu oprócz korzyści ekonomicznych poprawi komfort osób korzystających z usług placówek oświatowych, wpływając również pozytywnie na środowisko. Planowane do zastosowania rozwiązania techniczne i technologiczne gwarantują osiągnięcie zakładanych celów związanych z ochroną środowiska oraz celów ekonomicznych.

Produkty

- ilość zmodernizowanych placówek oświatowych (szt.),
- powierzchnia nowo wybudowanych przyszkolnych obiektów sportowych (m²).

Rezultaty

- liczba uczniów korzystających z infrastruktury edukacyjnej zbudowanej/zmodernizowanej, wyposażonej w wyniku realizacji projektu (ilość uczniów),
- obniżenie kosztów związanych z ogrzewaniem obiektów szkolnych (PLN),
- zwiększenie ilość zajęć z wychowania fizycznego.

Oddziaływanie

- ♦ poprawa warunków nauki dzieci i pracy nauczycieli,
- ♦ podniesienie jakości kształcenia,
- ♦ wzrost poziomu wykształcenia mieszkańców,
- ♦ wyrównanie różnic między młodzieżą wiejską i miejską,
- ♦ zwiększenie sprawności fizycznej wśród dzieci i młodzieży.

Zadania te charakteryzują się wysokim stopniem poparcia społecznego i są zgodne z prawodawstwem Unii Europejskiej i Rzeczypospolitej Polskiej.

Spójność z innymi programami

- Strategia Rozwoju Gminy Przyłęk na lata 2007-2015 *cel strategiczny I - Wysoki standard rozwoju infrastruktury społecznej gwarancją poprawy jakości życia mieszkańców; 1.1. cel operacyjny - wzrost jakości kształcenia;*
- Program Ochrony Środowiska dla Gminy Przyłęk;
- Strategia Rozwoju Powiatu Zwoleńskiego na lata 2016-2022 – *cel strategiczny I - Poprawa dostępności i jakości infrastruktury o charakterze społecznym;*
- Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2020 roku - *cel strategiczny - Zwiększenie konkurencyjności regionu w układzie międzynarodowym, cel pośredni 1 - Rozwój kapitału społecznego;*
- Regionalny Program Operacyjny Rozwoju Województwa Mazowieckiego - *priorytet VII – Tworzenie i poprawa warunków dla rozwoju kapitału ludzkiego;*

3.2. Budowa obiektów rekreacyjno-sportowych

Aktualna sytuacja w Gminie

Na terenie Gminy Przyłęk wyraźnie odczuwa się brak obiektów sportowych. Boiska do piłki nożnej znajdują się jedynie przy szkołach i strażnicach OSP. Wychodząc naprzeciw oczekiwaniom mieszkańców Gmina planuje, by w każdej miejscowości znajdowało się boisko sportowe. Dlatego w najbliższych latach zamierza budowę boisk w miejscowościach, które mają utrudniony do boisk istniejących ogólnodostępnych. Przy wszystkich PSP wybudowano place zabaw dla dzieci. Również plac zabaw wybudowano przy świetlicy w Załazach. Przy PG w Przyłęku wybudowano siłownię ogólnodostępną.

Cele realizacji projektu

Rozwój infrastruktury sportowej na terenie gminy niewątpliwie przyczyni się do poprawy zdrowia wśród młodzieży i mieszkańców gminy. Nie bez znaczenia jest fakt, iż zorganizowanie młodzieży i dorosłym wolnego czasu w obrębie nowo powstałych obiektów sportowych może przyczynić się do spadku poziomu patologii (alkoholizm, narkomania, etc.), przestępczości a tym samym wzrostu bezpieczeństwa mieszkańców.

W trosce o najmłodszych mieszkańców gminy planuje się budowę ogródków jordanowskich, które zaspokoilyby potrzeby dzieci. Właściwością, szczególnie charakterystyczną dla wieku przedszkolnego i wczesnoszkolnego, jest ogromna aktywność dziecka. Przejawia się ona głównie w upodobaniu do zabaw, gier ruchowych, do zajęć o charakterze sportowym oraz obejmuje wiele innych form i rodzajów działania. Nowo powstałe tereny gier i zabaw ruchowych dla dzieci i młodzieży powinny spełniać oczekiwania dzieci.

Oczekiwane wskaźniki realizacji programu

Produkty

- powierzchnia nowo wybudowanych obiektów sportowych (m²),
- powierzchnia wybudowanych ogródków jordanowskich.

Rezultaty

- liczba osób korzystających z infrastruktury sportowej (osoby),
- liczba dzieci i młodzieży korzystająca z ogródków jordanowskich (osoby)

Oddziaływanie

- ♦ poprawa sprawności fizycznej wśród mieszkańców,
- ♦ zwiększenie dostępu do obiektów sportowo-rekreacyjnych, dzięki czemu rozszerzona zostanie oferta dla społeczności lokalnej,
- ♦ prawidłowy rozwój dzieci w wieku przedszkolnym i wczesnoszkolnym,
- ♦ promocja gminy poprzez organizowanie imprez sportowych.

Spójność z innymi programami

- Strategia Rozwoju Gminy Przyłęk na lata 2007-2015 *cel strategiczny III - Atrakcyjność turystyczna, sportowa i rekreacyjna gminy; 3.2. cel operacyjny - Rozwój bazy rekreacyjno-sportowej;*
- Strategia Rozwoju Powiatu Zwoleńskiego na lata 2016-2022 – *Cel strategiczny I: Poprawa dostępności i jakości infrastruktury o charakterze społecznym;*
- Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2020 roku *cel strategiczny - Zwiększenie konkurencyjności regionu w układzie międzynarodowym, cel pośredni 1 - Rozwój kapitału społecznego;*
- Regionalny Program Operacyjny Rozwoju Województwa Mazowieckiego - *priorytet VII - Tworzenie i poprawa warunków dla rozwoju kapitału ludzkiego;*

3.3. Poprawa bezpieczeństwa publicznego

Zapewnienie bezpieczeństwa pożarowego w gminie należy do jednostek OSP, dlatego ważne jest, aby były one wyposażone w profesjonalny sprzęt ratowniczy i posiadały odpowiednią bazę lokalową.

Aktualna sytuacja jednostek OSP na terenie Gminy Przyłęk

Na terenie gminy Przyłęk funkcjonuje 10 jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych w następujących miejscowościach: Przyłęk, Grabowie nad Wisłą, Łaguszowie, Łagowie, Ignacowie, Mszadli Nowej, Mszadli Starej, Zamościu Starym, Ławeczku Starym, Załazach. Zabezpieczają one teren gminy oraz gmin sąsiednich w przypadku zaistnienia pożaru, klęski żywiołowej czy innego zagrożenia. Jednostki OSP w zakresie dowodzenia podlegają pod Komendę Powiatową Państwowej Straży Pożarnej w Zwoleniu.

Wśród jednostek OSP funkcjonują 2 jednostki typu „S”, czyli posiadające jeden lub więcej samochodów tj OSP Ignaców, OSP Przyłęk i OSP Łaguszów. Trzy jednostki OSP, włączone są do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego: OSP Łagów, OSP Grabów nad Wisłą i OSP Mszadla Nowa, w ramach którego aktywnie uczestniczą w zdarzeniach na terenie powiatu zwoleńskiego.

Większość jednostek OSP posiada własne strażnice, które jednak wymagają remontów, również stan wyposażenia jednostek OSP nie jest zadowalający. Brakuje pojazdów samochodowych oraz podstawowego sprzętu do ratowania mienia i życia mieszkańców gminy. Najgorsze warunki lokalowe mają jednostki w: Ławeczku Starym, w Załazach, które nie posiadają własnej bazy lokalowej, jedynie wynajmowane garaże.

Działalność Ochotniczych Straży Pożarnych wykracza daleko poza działania z zakresu ochrony przeciwpożarowej. Strażacy poprzez funkcjonowanie w różnych miejscowościach gminy strażnic OSP, prowadzą działalność społeczno- kulturalno-

sportową. Na terenie strażnic OSP funkcjonują świetlice wiejskie, istnieją także możliwości innego rodzaju spędzania czasu wolnego przez dzieci i młodzież oraz dorosłych (organizacja dyskotek, zabaw, przyjęć). Strażnice OSP są miejscem spotkań mieszkańców sołectw. Tam mieszkańcy integrują się, wspólnie rozwiązując problemy z korzyścią dla rozwoju całej wspólnoty lokalnej.

Samorząd gminny doceniając trud włożony przez strażaków oraz przydatność społeczną tego typu organizacji systematycznie inwestuje w rozwój zabezpieczenia przeciwpożarowego na terenie gminy. Na bieżąco prowadzi się zakup sprzętu przeciwpożarowego. Samorząd w przyszłości planuje remonty strażnic OSP oraz zakupy sprzętu strażackiego do w/w jednostek, co niewątpliwie przyczyni się zarówno do szybkości reagowania straży na wezwanie jak i skuteczności prowadzonych przez te jednostki akcji bojowych.

Identyfikacja problemów

- brak strażnicy OSP w Przyłęk,
- konieczność termomodernizacji budynków strażnic OSP na terenie gminy,
- niedostateczne wyposażenie jednostek OSP w sprzęt ratujący życie i mienie ludzi,
- przestarzała baza samochodowa.

Cele realizacji programu

- Wzrost bezpieczeństwa;
- Zwiększenie szybkości i skuteczności działania jednostek OSP;
- Poprawa warunków pracy strażaków.

Zadania

Lp.	Nazwa zadania	Okres realizacji	Wartość w zł
1.	Budowa strażnicy OSP w Przyłęku.	2015-2016	1 000 000
2.	Termomodernizacje strażnic OSP Łagów i Łaguszów.	2015-2016	580 000
3.	Zakup średniego samochodu dla OSP Przyłęk.	2021	600 000
4.	Zakup średniego samochodu dla OSP Łagów	2018	600 000
	Razem		2 800 000

Oczekiwane wskaźniki realizacji programu

Realizacja zadań z zakresu poprawy bezpieczeństwa spowoduje wzrost bezpieczeństwa mieszkańców i większą ochronę ich mienia. Przyczyni się do sprawniejszej i efektywniejszej działalności jednostek OSP, szybszego i skuteczniejszego reagowania na pojawiające się zagrożenia.

Produkty

- ilość zmodernizowanych placówek OSP (szt.),
- nowo wybudowane strażnice OSP,
- nowo zakupiony sprzęt ratowania życia i mienia ludzi (szt.).

Rezultaty

- ilość strażaków korzystających z nowo wybudowanych/zmodernizowanych placówek OSP (osoby),
- skrócenie czasu dojazdu na akcję (%),
- wzrost skuteczności akcji ratowniczych (%)

Oddziaływanie

- ♦ wzrost bezpieczeństwa mieszkańców gminy,
- ♦ obniżenie kosztów energetycznych (termomodernizacja),
- ♦ poprawa pracy strażaków.

Spójność z innymi programami

- Strategia Rozwoju Gminy Przyłęk na lata 2007-2015; *cel strategiczny I - Wysoki standard rozwoju infrastruktury społecznej gwarancją poprawy jakości życia mieszkańców; 1.5. cel operacyjny - Wzrost bezpieczeństwa mieszkańców gminy;*
- Program Ochrony Środowiska dla Gminy Przyłęk;
- Strategia Rozwoju Powiatu Zwoleńskiego na lata 2016-2022 *Cel strategiczny 1 - Poprawa dostępności i jakości infrastruktury o charakterze społecznym;*
- Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2020 roku - *cel strategiczny - Zwiększenie konkurencyjności regionu w układzie międzynarodowym, cel pośredni 1 - Rozwój kapitału społecznego;*

3.4. Budowa, adaptacja i modernizacja obiektów publicznych

Aktualna sytuacja dotycząca obiektów publicznych w gminie

W posiadaniu Gminy Przyłęk oprócz placówek oświatowych są inne obiekty publiczne, których utrzymanie i zagospodarowanie należy do zadań Gminy.

Do obiektów tych w szczególności należy budynek Urzędu Gminy, który stanowi wizytówkę lokalnych władz. Ważnym zadaniem gminy jest utrzymanie go w należyтым stanie. Istotny jest zarówno wygląd estetyczny budynku, jak i jego funkcjonalność i ekonomiczność oraz otoczenie wokół obiektu.

W gestii Gminy leży również utrzymanie budynków, w których siedzibę ma Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej (SPZOZ). Ośrodki Zdrowia znajdują się w Załazach i Przyłęku. Ośrodki te sprawują opiekę medyczną w zakresie: podstawowej opieki zdrowotnej, stomatologii, psychiatrii (poradnia specjalistyczna „Uzależnień od alkoholu”), higieny szkolnej, ginekologii i położnictwa, medycyny rodzinnej, radiologii. W obu ośrodkach zdrowia funkcjonują Punkty Badań Laboratoryjnych. Ośrodki Zdrowia wyposażone są w aparaturę do wykonywania badań EKG oraz nowoczesną aparaturę w gabinetach stomatologicznych. Badania USG wykonywane są w Ośrodku Zdrowia w Przyłęku. W budynku tym znajduje się również apteka typu „A”.

W Gminie Przyłęk znajduje się Dom Kultury w Rudkach, który służy KGW w Rudkach i filia Gminnej Biblioteki Publicznej w Przyłęku. Nowo wybudowane obiekty Gminnej Biblioteki Publicznej w Przyłęku będą służyć społeczeństwu. Przystosowanie go na Gminny Dom Kultury, w którym mieściłyby się: Gminna Biblioteka Publiczna, Pracownie komputerowe, Gminne Centrum Informacji, Ośrodek Kultury

Niezwykle ważne jest funkcjonowanie w każdej strukturze stworzonej przez daną społeczność placówek typu świetlice, domy kultury - to one pozwalają zapelnąć wolny czas, rozwijać swoje zainteresowania, powodują integrację lokalnej społeczności. Dlatego zasadne jest przeznaczenie tych budynków na cele kultury,

z uwagi na niedosyt tego typu obiektów zarówno w gminie jak i jej stolicy Przyłęku.

W zakresie kultury, Gmina Przyłęk realizuje swoje zadania poprzez działalność Gminnej Biblioteki Publicznej oraz placówek oświatowych. Gminna Biblioteka Publiczna ma swoją siedzibę w Przyłęku. Posiada 3 filie: w Grabowie nad Wisłą, Filia Gminnej Biblioteki Publicznej w Łagowie mieszcząca się w budynku Ochotniczej Straży Pożarnej w Łagowie oraz filia przy Domu Kultury w Rudkach. Biblioteka notuje corocznie, jeden z najwyższych w powiecie wskaźników wypożyczeń, który za rok 2014 wyniósł 461,24 woluminów na 100 czytelników. Posiada również jeden z najwyższych wskaźników czytelników w stosunku do liczby mieszkańców, wynoszący 16,6%. Gminna Biblioteka Publiczna oraz jej filie prowadzą działalność z zakresu upowszechniania czytelnictwa, książki i promocji kultury oraz informatyki.

Perłą w dziedzinie propagowania rodzimej sztuki i kultury jest zespół taneczny i śpiewaczy „Łaguszowianki” działający od 1962 roku przy Kole Gospodyń Wiejskich w Łaguszowie. Zespół ma bogaty repertuar pieśni dożynkowych, ludowych, sobótkowych, wielkanocnych, bożonarodzeniowych, zalotnych, miłosnych, weselnych, ballad i pieśni żałobnych oraz kolęd i pastorałek. Największe wrażenie na słuchających wywierają śpiewane wysokim tonem i z dużą ekspresją pieśni pogrzebowe i postne. Z pietyzmem odtwarza dawne zwyczaje i obrzędy, oddając autentyczną gwarą i rekwizytami dawne zachowania i momenty magiczne. Koło Gospodyń Wiejskich w Łaguszowie przez lata swojej działalności, aż po dziś dzień podejmuje różnorodne przedsięwzięcia: społeczne, gospodarcze i kulturalne. Dzięki istnieniu tak zacnego grona działaczy kulturowo-społecznych częśćka przeszłości ziemi przyłęckiej pozostanie w skarbnicy tutejszej kultury. Zespół zapraszany jest na różnego rodzaju imprezy - corocznie bierze udział w „Imieninach Pana Jana”, „Czarnoleskich Spotkaniach Sobótkowych” i dożynkach w Zwoleniu oraz w konkursach i przeglądach m.in. w Przeglądzie Kapel i Śpiewaków Ludowych w Przysusze. Obecnie na terenie gminy Przyłęk działają pięć zespołów śpiewaczych działających przy KGW W Łaguszowie (Łaguszowianki i Korzenie), KGW Rudki, KGW Mierziączka i KGW Grabów nad Wisłą (Grabowianki).

Dużą rolę w rozwoju życia towarzyskiego, kulturalnego i społecznego odgrywają w gminie strażnice OSP. Poprzez rozmieszczenie ich w wielu miejscowościach gminy (Grabowie nad Wisłą, Łaguszowie, Łagowie, Ignacowie, Mszadli Nowej, Mszadli Starej) spełniają one funkcję „Świetlic wiejskich” dla mieszkańców tych wsi. Na terenie strażnic OSP znajdują się boiska piłkarskie, istnieją także możliwości innego rodzaju spędzania czasu wolnego przez dzieci i młodzież oraz dorosłych (organizacja dyskotek, zabaw, przyjęć). Strażnice OSP są miejscem spotkań mieszkańców sołectw. Tam mieszkańcy integrują się, wspólnie rozwiązując problemy z korzyścią dla rozwoju całej wspólnoty lokalnej.

Identyfikacja problemów

- niewystarczająca baza kulturalna,
- brak ośrodków kultury w niektórych miejscowościach na terenie gminy,
- brak pomieszczeń na rozwijanie zainteresowań i talentów lokalnej społeczności,
- brak przedszkola.

Cele programu

- poprawa warunków życia mieszkańców gminy i aktywizacja społeczności lokalnych poprzez stworzenie im warunków dla spędzania wolnego czasu, rozwijania zainteresowań, talentów, organizowania lokalnych imprez kulturalnych,
- poprawa estetyki wsi,
- propagowanie rodzimych tradycji,
- poprawa stanu technicznego budynków użyteczności publicznej

Oczekiwane wskaźniki realizacji programu

Produkty

- nowo powstałe ośrodki kultury (szt.),
- powierzchnia nowo powstałych ośrodków kultury (m²),
- zmodernizowane budynki użyteczności publicznej (m²),

Rezultaty

- ilość osób korzystających z nowo wybudowanych/zmodernizowanych obiektów (osoby),
- powstałe nowe sekcje i kółka zainteresowań (szt.),
- obniżenie kosztów ogrzewania budynków (%).

Oddziaływanie

- ♦ ożywienie życia kulturalnego,
- ♦ zapewnienie dostępu do kultury i oferty zajęć pozaszkolnych na terenach wiejskich,
- ♦ wyrównywanie szans i umożliwienie rozwoju zainteresowań dzieci i młodzieży,
- ♦ poprawa warunków życia mieszkańców,
- ♦ poprawa estetyki architektonicznej miejscowości,
- ♦ poprawa środowiska naturalnego (termomodernizacja budynków),

Spójność z innymi programami

- Strategia Rozwoju Gminy Przyłęk na lata 2007-2015; *cel strategiczny I - Wysoki standard rozwoju infrastruktury społecznej gwarancją poprawy jakości życia mieszkańców; 1.9. cel operacyjny: Budowa, adaptacja i modernizacja obiektów użyteczności publicznej;*
- Program Ochrony Środowiska dla Gminy Przyłęk;
- Strategia Rozwoju Powiatu Zwoleńskiego na lata 2016-2022 – *Cel strategiczny 1: Poprawa dostępności i jakości infrastruktury o charakterze społecznym;*
- Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2020 roku - *cel strategiczny „Zwiększenie konkurencyjności regionu w układzie międzynarodowym”, cel pośredni 1 „Rozwój kapitału społecznego;*

IV. ZESTAWIENIE ZADAŃ DO REALIZACJI W LATACH 2016-2024

Zadania dotyczące poprawy standardu infrastruktury drogowej w gminie

Lp.	Nazwa zadania	Okres realizacji	Wartość w zł
1.	Przebudowa drogi gminnej Zamość Stary - Stefanów	2016	260 000
2.	Przebudowa drogi gminnej w Rudkach (za rzeką)	2016 - 2017	310 000
3.	Przebudowa drogi gminnej w Mszadli Starej	2016 - 2018	305 000
4.	Przebudowa drogi gminnej Przyłęk (III Gościniec)	2016 - 2017	310 000
5.	Przebudowa drogi gminnej w Mszadli Dolnej	2018	410 000
6.	Przebudowa drogi gminnej Ławeczko Nowe - Helenów	2017 - 2018	390 000
7.	Przebudowa drogi gminnej w Rudkach	2017 - 2018	205 000
8.	Przebudowa drogi gminnej w Wólce Łagowskiej	2018 - 2019	205 000
9.	Przebudowa drogi gminnej w Okrężnicy	2016 - 2017	205 000
10.	Przebudowa drogi gminnej Kulczyn - Wólka Zamojska	2018	150 000
11.	Przebudowa drogi gminnej w Rudkach (I gościniec)	2018 - 2019	210 000
12.	Przebudowa drogi gminnej w Babinie Północnym	2018 - 2019	230 000
13.	Przebudowa drogi gminnej w Babinie Południowym	2019 - 2020	200 000
14.	Przebudowa drogi gminnej Ławeczko Stare - Ignaców	2019 - 2020	310 000
15.	Przebudowa drogi gminnej Krzywda - Ruda	2020 - 2021	410 000
16.	Przebudowa drogi gminnej w Baryczce Górnej	2021 - 2022	360 000
17.	Przebudowa drogi gminnej w Babinie 2 odcinki	2020	60 000
18.	Przebudowa drogi gminnej w Kulczynie	2018	150 000
19.	Przebudowa drogi gminnej Andrzejów - Andrzejów Pomysłów	2020	150 000
20.	Przebudowa drogi gminnej Zamość Stary - Droga Krajowa Nr 12	2016	450 000
21.	Przebudowa (modernizacja) drogi gminnej Krajowa Nr 12 - Karczunki - Łągów	2016	600 000
22.	Przebudowa drogi gminnej Załazy - Kolonia Chechelska - granica Gminy	2023	150 000
23.	Przebudowa drogi gminnej w miejscowości Mszdla Nowa (do lasu)	2017	100 000
24.	Przebudowa drogi gminnej Baryczka - Ławeczko Stare	2018 - 2019	300 000
25.	Przebudowa drogi gminnej w miejscowości Kulczyn - Mszadla Nowa	2018 - 2020	400 000
26.	Przebudowa drogi gminnej w miejscowości Łągów (przez wieś)	2017	350 000
27.	Przebudowa drogi gminnej Mszadla Nowa - Mszadla Stara - granica Gminy	2021 - 2022	200 000
28.	Przebudowa drogi gminnej Łągów - Wólka Łagowska	2018	300 000
29.	Przebudowa drogi gminnej w miejscowości Łągów (od kościoła)	2024	100 000
30.	Przebudowa drogi gminnej Wysocin - Mierziączka	2021	300 000
31.	Przebudowa drogi gminnej Załazy - Jabłonów	2023	100 000
32.	Przebudowa dróg gminnych w miejscowości Grabów nad Wisłą	2023 - 2024	300 000
33.	Przebudowa drogi gminnej w miejscowości Mszadla Dolna - Przyłęk (Troc)	2023 - 2024	200 000
RAZEM:			8 680 000

Zadania dotyczące poprawy infrastruktury wodno - kanalizacyjnej

Lp.	Nazwa zadania	Okres realizacji	Wartość w zł
1.	Dokończenie wodociągowania (Przysiółki)	2016 - 2021	120 000
2.	Przebudowa hydroformi w Załazach	2016 - 2017	820 000
3.	Przebudowa hydroformi w Lipinach	2018 - 2019	820 000
4.	Budowa oczyszczalni ścieków w Łagowie.	2021-2022	3 000 000
5.	Budowa oczyszczalni ścieków w Przyłęku.	2023-2024	3 500 000
6.	Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków w miejscowościach o rozproszonej zabudowie	2016-2019	4 005 000
7.	Budowa sieci kanalizacyjnej w miejscowości Łagów, Załazy, Zamość Stary i Nowy, Wólka Zamojska, Pająków, Wólka Łagowska, Łaguszów, Ławeczko Stare, Ławeczko Nowe, Helenów, Ignaców, Mszadla Dolna, Mszadla Stara, Mszadla Nowa, Grabów na Wisłą, Kulczyn.	2025-2030	9 000 000
8.	Budowa sieci kanalizacyjnej w miejscowości Przyłęk, Krzywda, Rudki, Szlachecki Las, Baryczka, Okrężnica, Lipiny, Babin, Stefanów, Mierziączka, Wysocin, Ruda, Andrzejów, Lucimia.	2025-2030	14 500 000
RAZEM:			35 765 000

Zadania dotyczące poprawy infrastruktury społecznej w gminie

Lp.	Nazwa zadania	Okres realizacji	Wartość w zł
1.	Budowa boiska wielofunkcyjnego ogólnodostępnego ze sztucznej nawierzchni w Łaguszowie	2016-2017	410 000
2.	Budowa bieżni tartanowej przy PG w Przyłęku	2018	200 000
3.	Budowa boiska sportowego przy PSP w Grabowie nad Wisłą	2019	200 000
4.	Przebudowa budynku po zlewni mleka w Lucimii	2016-2017	220 000
5.	Przebudowa i termomodernizacja budynku OSP w Łagowie	2016-2018	320 000
6.	Przebudowa i termomodernizacja budynku OSP w Łaguszowie	2016-2019	260 000
7.	Budowa oświetlenia ulicznego III etap	2016	250 000
8.	Budowa instalacji OZE (kolektory słoneczne, ogniwa fotowoltaiczne, pompy ciepła, kotły na biomase)	2017 - 2021	970 000
9.	Przebudowa kotłowni węglowej na olejową w PG w Wólce Zamojskiej	2017	150 000
10.	Budowa Gminnej Biblioteki Publicznej w miejscowości Lipiny	2014-2016	3 400 000
11.	Ogrodzenie placu po GS "SCH"	2017	100 000
12.	Zakup średniego samochodu gaśniczego dla OSP Łagów	2018	600 000
13.	Zakup średniego samochodu gaśniczego dla OSP Przyłęk	2021	600 000
14.	Adaptacja budynku po byłej szkole w Lucimii na mieszkania socjalne	2017 - 2019	1 025 000
RAZEM:			8 105 000

V. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

W Planie Rozwoju Lokalnego zostały ujęte zadania leżące w kompetencji samorządu lokalnego, uznane jako priorytetowe w rozwoju gminy. Szeroki wachlarz zadań inwestycyjnych wynika z możliwości dofinansowania ze środków krajowych i unijnych. Jeśli chodzi o źródła finansowania przyjęto wariant dość optymistyczny, tzn. zadania priorytetowe i pochłaniające duże nakłady finansowe planuje się zrealizować za pomocą dotacji unijnych.

W tabeli nr 9 przedstawione zostały źródła finansowania poszczególnych programów zawartych w Planie Rozwoju Lokalnego Gminy Przyłęk. Szczegółowe rozpisanie źródeł finansowania zadań zawiera załącznik nr 1 do niniejszego Planu Rozwoju Lokalnego.

Tabela 9. Źródła finansowania programów inwestycyjnych

Lp	Nazwa programu	Wartość ogółem	Środki własne	Środki UE	Inne źródła dofinansowania
1.	Program gospodarki wodno-ściekowej	35 765 000	11 485 000	22 020 000	2 260 000
2.	Rozbudowa i przebudowa infrastruktury drogowej	8 680 000	2 390 000	1 358 000	4 932 000
3.	Rozwój infrastruktury społecznej	8 105 000	1 615 000	1 440 000	1 750 000
	<i>Budowa i modernizacja bazy oświatowej</i>	0	0	0	0
	<i>Budowa obiektów rekreacyjno-sportowych</i>	810 000	560 000	250 000	0
	<i>Poprawa bezpieczeństwa</i>	1 200 000	200 000	0	1 000 000
	<i>Budowa, adaptacja i modernizacja obiektów publicznych</i>	6 095 000	915 000	1 190 000	750 000
	OGÓŁEM	52 550 000	15 490 000	24 818 000	8 942 000

Ogólna wartość inwestycji przewidzianych do realizacji przez Urząd Gminy w Przyłęku w latach 2007-2013 (niektóre zadania rozpoczęte w roku 2013 zakończą się w 2015 roku) wynosi 39 508 000 zł, z czego 12 040 000 zł to środki własne gminy, co stanowi 30,48% ogólnych nakładów inwestycyjnych.

Tabela nr 10 przedstawia łączne nakłady inwestycyjne oraz źródła ich finansowania w kolejnych latach. Jak widać środki własne budżetu gminy najwyższe są w roku 2023 – 1 200 000 zł. (w pozostałych latach znacznie niższe). Takie wydatki inwestycyjne gmina jest w stanie ponieść finansując je z wolnych środków, obligacji lub pożyczek zaciągniętych na cele inwestycyjne.

Tabela 10. Źródła finansowania zadań inwestycyjnych przewidzianych do realizacji w latach 2016-2024

Wyszczególnienie	2016-2024	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Nakłady inwestycyjne	52 550 000	2 795 000	4 180 000	5 155 000	4 010 000	980 000	2 430 000	1 850 000	2 300 000	2 050 000
Środki własne	15 490 000	750 000	995 000	930 000	595 000	140 000	780 000	550 000	1 200 000	950 000
Dotacje UE	24 818 000	1 008 000	1 680 000	1 500 000	1 130 000	250 000	1 250 000	900 000	1 100 000	1 100 000
Inne źródła dofinansowania	8 942 000	1 037 000	1 505 000	2 725 000	2 285 000	590 000	400 000	400 000	0	0

Dotacje unijne stanowią 47% całkowitych nakładów inwestycyjnych.

W bieżącym okresie programowania unijnego środki na inwestycje komunalne dla gmin można pozyskać z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR), którym dysponuje Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego (RPOWM). Dofinansowanie z tego programu wynosi do 85% kosztów kwalifikowalnych projektu.

Kolejnym funduszem jest Europejski Fundusz Rolny na Rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) wspierający Program Rozwoju Obszarów Wiejskich (PROW). Dofinansowanie z tego programu dla gmin wynosi maksymalnie 75% kosztów kwalifikowalnych.

Inne źródła finansowania, które stanowią ponad 17% nakładów finansowych to dotacje planowane do pozyskania ze środków krajowych pochodzących z:

- ⇒ Środki związane z wyłączenia z produkcji gruntów rolnych
- ⇒ Program Rozwoju Obszarów Wiejskich (PROW 2014-2020)
- ⇒ Regionalny Program Operacyjny (RPO)
- ⇒ Programu Rozwoju Bazy Sportowej Województwa Mazowieckiego (PRBSWM)
- ⇒ Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (WFOŚiGW).

Starania władz gminy w zakresie budowy infrastruktury technicznej (drogi, wodociągi, kanalizacja) będą poparte udziałem finansowym lub rzeczowym mieszkańców gminy.

W trakcie okresu wdrażania Planu Rozwoju Lokalnego Gminy Przyłęk może zajść konieczność dokonania zmian w źródłach finansowania, z uwagi na to, iż nie wszyscy beneficjenci, którzy składają wnioski o dofinansowanie inwestycji ze środków unijnych otrzymują te dotacje. W przypadku nie przyznania środków z funduszy strukturalnych na dane zadanie gmina będzie zmuszona do dokonania zmian w planie zamierzeń inwestycyjnych. Decyzje dotyczące zmiany w planowanych inwestycjach podejmowane będą każdorazowo przez Radę Gminy i zatwierdzone uchwałami.

VI. PLAN FINANSOWY

1. Prognoza budżetu Gminy Przyłęk na lata 2016-2024

Dochody

Na dochody gminy składają się dochody własne, subwencje oraz dotacje.

W prognozowanym okresie (lata 2016-2024) przyjęto wzrost dochodów własnych, subwencji i dotacji celowych, których dynamika została ustalona na poziomie 1-3% w stosunku do roku poprzedniego.

Wydatki

Na wydatki gminy składają się wydatki bieżące, wydatki inwestycyjne oraz spłaty odsetek z zaciągniętych pożyczek. Wzrost wydatków w głównej mierze spowodowany jest zaplanowanymi wydatkami inwestycyjnymi.

Dynamikę wydatków bieżących, czyli związanych z realizacją obligatoryjnych zadań gminy ustalono na poziomie 4-5% w stosunku do roku poprzedniego.

Wydatki inwestycyjne

Prognoza wydatków inwestycyjnych opiera się na przybliżonych kosztach planowanych przedsięwzięć inwestycyjnych. Znaczny wzrost nakładów na wydatki inwestycyjne w latach 2016-2024 wiąże się z możliwością pozyskania środków z funduszy unijnych a tym samym zrealizowania priorytetowych a zarazem kosztownych inwestycji związanych z infrastrukturą drogową, budową kanalizacji oraz infrastrukturą społeczną.

Tabela 11. Prognoza budżetu gminy na lata 2016-2024

Lp.	Wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
1.	Dochody ogółem, w tym:	19 820 608	19 300 000	19 350 000	19 350 000	19 328 000	19 328 000	19 328 000	19 328 000	19 328 000
1.1.	Dochody własne	4 744 055	4 800 000	4 800 000	4 750 000	4 678 000	4 528 000	3 425 869	4 478 000	4 428 000
1.2.	Subwencja ogólna	11 084 931	11 000 000	11 000 000	11 000 000	11 000 000	11 000 000	11 000 000	11 000 000	11 000 000
1.3.	Dotacje celowe	3 410 014	3 500 000	3 550 000	3 600 00 0	3 650 000	3 800 000	3 850 000	3 850 000	3 900 000
1.4.	Dotacje krajowe	374 682	400 000	400 000	450 000	450 000	450 000	450 000	500 000	500 000
1.5.	Środki z funduszy UE	1 008 000	1 680 000	1 500 000	1 130 000	250 000	1 250 000	900 000	1 100 000	1 100 000
2.	Wydatki ogółem, w tym:	20 313 981	18 857 000	18 907 000	18 907 000	18 885 000	18 885 000	18 885 000	18 875 000	18 875 000
2.1.	Wydatki bieżące	18 408 981	18 427 000	18 417 000	18 367 000	18 395 000	18 345 000	18 395 000	18 395 000	18 395 000
2.2.	Wydatki inwesty- cyjne	2 795 000	4 180 000	5 155 000	4 010 000	980 000	2 430 000	1 850 000	2 300 000	2 050 000
3.	Wynik (1 – 2)	-493 373	443 000	443 000	443 000	443 000	443 000	443 000	443 000	443 000
	Przychody ogółem	873 473	1 179 478	1 006 039	944 339	769 193	843 302	1 741 874	1 741 874	1 741 874
	Rozchody ogółem	227 000	443 000	443 000	443 000	443 000	443 000	443 000	443 000	443 000

Przychody i rozchody

Na wielkość przychodów składa się wielkość nadwyżki z lat ubiegłych, (jeśli wystąpiła) oraz zaciągnięte ewentualne kredyty i pożyczki z przeznaczeniem na sfinansowanie wydatków nieznajdujących pokrycia w budżecie oraz na pokrycie deficytu.

Rozchody, to głównie suma przypadających na dany rok budżetowy do spłaty rat pożyczek i kredytów. Jednym z ograniczeń związanych z zadłużaniem się gmin jest limit związany z obsługą długu.

2. Wskaźniki obciążenia budżetu Gminy

Zgodnie z regułą wynikającą z art. 243 ustawy o finansach publicznych wskaźnik maksymalnego obciążenia budżetu z tytułu spłaty łącznej kwoty przypadającej do spłaty w danym roku budżetowym oraz w każdym roku następującym po roku budżetowym rat kredytów i pożyczek oraz potencjalnych spłat kwot wynikających z udzielonych przez jednostki samorządu terytorialnego poręczeń i gwarancji wraz z należnymi w danym roku odsetkami od tych kredytów i pożyczek, oraz należnych odsetek i dyskonta a także przypadających w danym roku budżetowym wykupów papierów wartościowych ustalany jest jako średnia arytmetyczna obliczona dla ostatnich trzech lat w relacji jej dochodów bieżących powiększonych o dochody ze sprzedaży majątku oraz pomniejszonych o wydatki bieżące do dochodów ogółem budżetu.

Dla ustalenia w sposób prawidłowy wskaźników zadłużenia bardzo istotne staje się planowanie oraz wykonanie dochodów zarówno bieżących, jak i majątkowych. Ustalenie nowego maksymalnego wskaźnika obciążenia budżetu spłatą długu wiąże się w sposób bezpośredni z wielkościami wydatków majątkowych sfinansowanych ze środków własnych oraz nadwyżki budżetu odniesionych do wartości dochodów ogółem.

Przy realizacji założonych w prognozie kwoty długu, wielkości w latach 2016-2024, obciążenie budżetu Gminy z tytułu spłaty długu kształtować się będzie poniżej wskaźnika maksymalnego ustalonego dla danego roku.

Tabela 12. . Wskaźniki obciążenia budżetu Gminy

Wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Dochody ogółem	19820608	19300000	19350000	19350000	19328000	19328000	19328000	9328000	19328000
Dochody bieżące	19239000	19300000	19350000	19350000	19328000	19328000	19328000	19328000	19328000
Dochody ze sprzedaży majątku	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Wydatki bieżące	18408981	18427000	18417000	18367000	18395000	18345000	18395000	18395000	18395000
Odsetki od kredytów i pożyczek	100000	50000	45000	35000	20000	15000	12000	10000	10000
Rozchody ogółem	380100	443000	443000	443000	443000	443000	443000	443000	443000
Indywidualny wskaźnik spłaty zobowiązań wg art. 243	2,42%	2,55%	2,52%	2,477%	2,40%	2,37%	2,35%	2,34%	2,34%
Dopuszczalny maksymalny wskaźnik spłaty zobowiązań wg art. 243	7,95%	5,68%	3,84%	4,51%	4,81%	4,91%	5,00%	4,92%	4,92%
Kwota długu	3978473	3535473	3092473	2649473	2206473	1763473	1320473	877473	434473

Jak wynika z powyższych danych obciążenie budżetu Gminy Przylęk mieści się w granicach ustalonych w Ustawie o finansach publicznych. W przypadku gdyby Gmina nie otrzymała dotacji z funduszy unijnych na inwestycję, która jest zaplanowana przy finansowaniu z tych środków, realizacja tej inwestycji będzie przedmiotem indywidualnej decyzji Rady Gminy.

VII. SYSTEM WDRAŻANIA

Plan Rozwoju Lokalnego realizowany będzie w horyzoncie czasowym 2007-2013 po jego zatwierdzeniu przez Radę Gminy. Po przyjęciu przez Radę Gminy, za jego właściwe wdrożenie oraz przedstawianie okresowych ocen z postępu jego realizacji odpowiedzialny będzie organ wykonawczy gminy, tj. Wójt Gminy. Do pomocy we właściwym wdrożeniu Planu Wójt Gminy dysponuje aparatem wykonawczym w postaci Urzędu Gminy oraz jednostek organizacyjnych gminy i jednostek zależnych.

Wśród komórek organizacyjnych Urzędu Gminy najściślej zaangażowanych w realizację projektów wynikających z Planu Rozwoju Lokalnego wskazać należy:

- Referat Finansów,
- Referat Budownictwa, Gospodarki Komunalnej, Rolnictwa, Spraw Obywatelskich i Administracji,
- Referat Oświatowo-Gospodarczy.

System wdrażania na poziomie Urzędu Gminy obejmować będzie następujące działania:

- przygotowanie dokumentacji zadań objętych Planem,
- występowanie z wnioskami o dofinansowanie,
- przeprowadzenie procedur wyboru wykonawców zadań,
- kontraktowanie,
- monitorowanie przebiegu prac w ramach poszczególnych projektów,
- raportowanie kwartalne i roczne,
- przygotowanie propozycji dotyczących korekt w zakresie poszczególnych zadań,
- prowadzenie rozliczeń finansowych,
- prowadzenie działań promocyjnych i informacyjnych.

Za poszczególne zakresy zadań odpowiadają wcześniej wymienione komórki organizacyjne Urzędu Gminy, zgodnie ze swoją właściwością i zakresem odpowiedzialności.

Oprócz komórek organizacyjnych Urzędu Gminy we wdrażaniu Planu uczestniczyć będą jednostki organizacyjne gminy, w szczególności:

- Gminna Biblioteka Publiczna;
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej;
- Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej;
- szkoły publiczne.

Warunkiem niezbędnym dla pełnego wdrożenia Planu jest również uwzględnianie wydatków z nim związanych w kolejnych budżetach. Za ten element odpowiada Rada Gminy. Dlatego też Wójt Gminy przedkładając Radzie projekty budżetów winien przetransponować do nich założenia finansowe zawarte w Planie Rozwoju Lokalnego przewidziane w nim na dany rok.

VIII. SPOSOBY MONITOROWANIA, OCENY I KOMUNIKACJI SPOŁECZNEJ

1. System monitorowania Planu Rozwoju Lokalnego

W celu sprawnego i efektywnego wdrażania Planu Rozwoju Lokalnego niezbędne jest ciągle monitorowanie efektów rzeczowych projektów wchodzących w zakres Planu oraz wydatków na ich realizację. Sam proces monitorowania obejmuje zbieranie danych obrazujących tempo i jakość wdrażania projektów. Służyć temu mają wcześniej zaprezentowane wskaźniki. Za proces monitorowania i raportowania odpowiadać będzie Wójt Gminy wraz z podległym mu aparatem wykonawczym w postaci Urzędu Gminy oraz jednostek

organizacyjnych gminy. Wewnętrznie za gromadzenie danych obrazujących efekty rzeczowe związane z wdrażaniem Planu odpowiedzialny będzie Sekretarz lub Z-ca Wójta natomiast za monitorowanie wydatków odpowiedzialna będzie Skarbnik Gminy wraz z referatem finansowym. Monitorowanie efektów rzeczowych obejmować będzie wskaźniki produktu, rezultatu i oddziaływania.

Wójt Gminy przedkładać będzie Radzie Gminy przy okazji przedkładania kolejnych projektów budżetu gminy raport monitoringowy z wdrażania Planu. Ponadto na zakończenie okresu objętego planowaniem, Wójt przedłoży raport końcowy.

Oprócz raportów okresowych, Wójt Gminy przedkładać będzie Radzie prognozę dotyczącą wdrażania Planu w kolejnym roku wraz z propozycją ewentualnych modyfikacji, która poddawana będzie analizie każdorazowo przy okazji zatwierdzania budżetu.

Zakres przedmiotowy raportów okresowych przedkładanych przez Wójta winien obejmować co najmniej:

- przebieg procesu wdrażania poszczególnych projektów,
- realizację planu finansowego,
- sposoby promocji projektów,
- zidentyfikowane i przewidywane zagrożenia realizacji planu.

Stanowiska wypracowywane przez Radę w przedmiocie przedkładanych raportów z monitoringu, stanowiąc będą również podstawę sporządzenia oceny wdrożenia Planu sporządzanej na zakończenie okresu planowania.

2 Sposoby oceny Planu Rozwoju Lokalnego

Ocena Planu Rozwoju Lokalnego dokonana zostanie po zakończeniu okresu, który objęto procesem planowania. Ocena zostanie dokonana na poziomie wewnętrznym przez zespół wdrożeniowy składający się z pracowników Urzędu Gminy i jednostek organizacyjnych gminy. Wyniki tej oceny zostaną przedłożone Wójtowi Gminy. Ocena zostanie dokonana w oparciu o wskaźniki. Ponadto ocenie poddany będzie przebieg poszczególnych procesów inwestycyjnych. Ocena w szczególności winna zawierać:

- rzeczywiste daty rozpoczęcia i zakończenia poszczególnych projektów,
- sposoby zarządzania projektami po ich zakończeniu ,
- potwierdzenie kosztów projektów,
- potwierdzenie społeczno – ekonomicznych założeń.

3. Komunikacja społeczna

Przy sporządzaniu założeń Planu Rozwoju Lokalnego bazowano w głównej mierze na oczekiwaniach społecznych związanych z realizacją konkretnych projektów.

W trakcie wdrażania Planu należy spodziewać się napływu dalszych propozycji od przedstawicieli społeczności lokalnej, które w części mogą zostać uwzględnione poprzez modyfikację zapisów obecnego Planu.

Jednocześnie przewiduje się, iż pod koniec każdego roku kalendarzowego za pośrednictwem internetu oraz prasy lokalnej przedkładana będzie informacja o możliwości składania propozycji przez reprezentantów społeczności lokalnej do kolejnych modyfikacji Planu. Za pośrednictwem tych środków przekazu Wójt Gminy podawał będzie do publicznej wiadomości informacje o dotychczasowym przebiegu wdrażania Planu.

4. Informacja i promocja

Plan Rozwoju Lokalnego, jak wskazano na wstępie jest dokumentem programowym przygotowywanym, wdrażanym i monitorowanym przy znaczącym współudziale społeczności lokalnej.

Za właściwe informowanie i promocję Planu Rozwoju Lokalnego na poziomie gminy odpowiedzialny będzie organ wykonawczy tj. Wójt Gminy. Informacja o ostatecznym wykazie zadań zawartych w Planie, w tym harmonogram ich realizacji będzie udostępniana w następujący sposób:

- publikacja Planu oraz jego oceny, korekty i analizy na stronach internetowych Urzędu Gminy oraz w Biuletynie Informacji Publicznej,
- publiczne prezentacje Planu przy okazji różnorodnych spotkań ze społecznością lokalną,

Oprócz Wójta Gminy jako głównego podmiotu odpowiedzialnego za prowadzenie działań informacyjnych i promocyjnych związanych z Planem Rozwoju Lokalnego, działania tego typu winny prowadzić wszystkie inne podmioty zaangażowane w poszczególne projekty składające się na treść Planu, tj. jednostki organizacyjne gminy.